

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje \$12.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c

NO. 24

*****

PENKTADIENIS, BIRŽELIO [JUNE] 16, 1978

OZONE PARK, N. Y. 11417

*****

METAI 67-IEJI

KRISLAI

Renkasi kelią į ateitį
Inžinierių ir architektų
sąskrydis
Kaliforniečių sukilimas
Laimingas jiems viešnagės
A. BIMBA

Siuo tarpu viso pasaulio dėmesys yra nukrypsęs į padėtį ir įvykius daugumoje spalvotais žmonėmis apgyventame Afrikos kontinente, kuris dar nelabai seniai buvo europiečių imperialistų pavergtas ir paverstas savo kolonijomis. Nusikračiusioje kolonijai junga, dabar tos tautos ir šalys renkasi sau kelią į ateitį. Tai sunkus ir audringas procesas, nes buvusios europinės jėgos "globojos" dar vis nenori leisti joms tą pasirinkimą laisvai atlikti. Tai parodo Prancūzijos ir Belgijos ginkluotų jėgų pasiuntimas į Zairę sutruškinti sukilimą prieš reakcinį režimą.

Afrikiečiams yra du keliai — socialistinis ir kapitalistinis. Kaip atrodo, tai Angolai ir Etiopija yra pasirinkusios socialistinį kelią. Tai baisiai nepatinka buvusiems jų pavergėjams ir mūsų valdovams, nes angoliečių ir etiopiečių pavyzdį gali pasekti ir kitos buvusios kolonijos. Kaip atrodys, tai išsivys kaip nebus, davimas ir kareivių jėgų, kad ir pačių žiauriausių ir kruviniusių priemonių prie to nedaleisti.

Gegužės 27-29 dienomis Bostone įvyko Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos tryliktoji suvažiavimas. Iš suvažiavimo aprašymo Clevelando smetanos "Dirvoje" (birž. 8 d.) sužinome, kad suvažiavimas buvo pradėtas su kunigo Baltrušio palaiminimu ir malda, kad suvažiavimo "garbės prezidiumas" buvo sudarytas iš VLIKO, ALTO bei LB atstovų ir t. t. Tas reiškia, kad Sąjungos vadovybė yra kietose "vadotojų" rankose.

Kaip ten bebūtų, aprašyme nėra žodžių neprisimenama apie Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos kokius nors ryšius bei santykius su Lietuvos inžinieriais ir architektais. Nejaugi ši Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų grupė jokių susisiekimų ir ryšių neturi su savo kolegėmis Lietuvoje? Nejaugi jų arba jų tėvų gimtajam kraštui ir jo liaudžiai meilė jau yra visiškai iš jų išgaravus?

Man gi atrodo, kad Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų bendradarbiavimas su Lietuvos inžinieriais ir architektais būtų labai garbingas, patirtiškas ir visiems vaisingas užsiėmimas.

Kalifornijos piliečių net 64 procentus daugumos nutarimas sumažinti mokesčius už nuosavybes 57 procentais garsiai nuskambėjo po visą plačiąją šalį. Valdininkai bijo, kad ši "liga" gali pavirsti epidemija, paplįsti po visą šalį ir tapti pavyzdžiu kitų valstijų piliečiams.

Kalba eina apie smulkiųjų nuosavybių savininkus, apie savininkus vienašeiminių arba mažaišeimių namų, mažų žemės plotų, daržų ir tam panašių. Tai jie, matyt, Kalifornijoje ir sukilo prieš aukš-

Tai dalelė vaizdo, ką įsiveržę izraelitai padarė su Libano kaimu Aaqblyje.

Tarybų Sąjungos pasiūlymas dėl sumažinimo karinių jėgų

Iš Washingtono pranešama, kad šiomis dienomis mūsų vyriausybė gavo naujus Tarybų Sąjungos pasiūlymus dėl sumažinimo ir pasiūlymą Vakarų ir Rytų (NATO ir Varšuvos Sutarties Sąjungos) karinių jėgų Centrinėje Europoje.

Sumažinimas palieštų žemės ir oro militerines jėgas. Kalbama apie palikimą viso 700,000 žemės jėgų arba apie 900,000 žemės ir oro jėgų kartu. Taip pat esą siūloma sumažinti ir branduolinių bombų kiekį.

Kaip ten bebūtų, sakoma, kad mūsų vyriausybės žmo-

Afrikiečių vadas kritikuoja Carterį

Tanzanijos prezidentas Julius Nyerere yra laikomas nūdienėje Afrikoje vienu iš žymiausių diplomatų ir vadų. Jis labai aštriai kritikuoja mūsų prezidento Carterio antitarybinę politiką. Prez. Nyerere pilnai patikrina Tarybų Sąjungos veiklą ir vaidmenį Afrikoje.

Julius Nyerere savo pareiškimą išdalyjo užsienio diplomatomams Tanzanijoje.

United Nations, N. Y. — Kambodijos atstovas kaltina Vietnamą už parubežinius ginčus ir ginkluotus konfliktus.

Lietuva ruošiasi šiemet dar geriau priimti užsienio turistus

Vilnius. — Įvyko Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos užsienio reikalų komisijos posėdis. Jį vedė užsienio reikalų komisijos pirmininkas, Lietuvos KP Centro Komiteto užsienio ryšių skyriaus vedėjas, deputatas F. Strumilas. Buvo apsparstyta "Inturisto" bendrosąjunginės akcinės įmonės Vilniaus skyriaus darbas priimančiam užsienio turistams ir aptarnaujant Vilniaus mieste. Pranešimą padarė šio skyriaus valdytojas P. Likša.

Deputatai ir posėdžio dalyviai pažymėjo, kad nuolat auga užsieniečių, aplankiusių Vilnių ir jo apylinkes, skaičius. 1977 metais "Inturistas" priėmė 32 tūkstančius

Kaltininkai žinomi, bet ar bus nubausti?

Washingtonas. — Darbo Saugumo ir Sveikatos departamentas veršinininkai sako, kad jie eina ištyrinėti, ar West Virginijoje pernai balandžio 27 d. viename statybos projekte įvykusi nelaimė, kurioje net 51 darbininkas buvo užmuštas. Kalti trijų statybos kompanijų viršinininkai. Įveltos šios kompanijos: Research Cottrel Inc., Pittsburgh Testing Laboratory ir United Engineers and Contractors Co. Jos sulaužė saugumo taisykles.

Bet kaip dabar su tuo kriminalistų nubaudimu? Departamento viršinininkai sako, kad jie reikalauja, kad minėtos kompanijos už nesilaikymą saugumo taisyklių užsimokėtų \$108,300 baudams.

Tiems viršinininkams tikrai tiek tėra vertina 51 darbininko gyvybė! Kaip su kompanijų viršinininkų nubaudimu ilgu metų kalėjimu? Darbo Saugumo ir Sveikatos departamentas neturįs teisės traukti atsakomybėn. Čia esąs Justicijos departamento reikalas.

KURIE GYDYTOJAI DARYS ABORCIJAS, BUS PRAKEIKTI

Vatikanas. — Popiežius Paulius VI pareiškė, kad tie gydytojai, kurie naudosis naujuoju įstatymu ir atliks aborcijas, bus prakeikti ir ekskomunikuoti iš katalikų bažnyčios.

Prez. Carter kalba—smūgis santykiams tarp Jungt. Valstijų ir Tar. Sąjungos

Prezidento Carterio kalba, kurią jis pasakė Laivyno Akademijos studentams Annapolis, Md., birželio 7 d., pagrindiniai buvo pašvęstas kritikavimui ir smerkimui Tarybų Sąjungos. Ją su dideliu pasitenkinimu sveikina net tik šios šalies, bet viso pasaulio reakcinės jėgos. Tai labai skaudus, didelis smūgis santykiams tarpe Jungtinių Valstijų ir Tarybų Sąjungos, nuo kurių tiek daug priklausoma visa tarptautinė padėtis.

Savo kalboje prezidentas kaltino Tarybų Sąjungą, kad jai detentė reiškiama agresyvią kovą pasiekimui laimėjimo ir pakėlimui savo prestižo, ir kad pasiekti tai geriausia militarinės jėgos pagalba, kad jos toks apsiginklavimas esąs per didelis, kad ji militariniams reikalams išleidžianti net 15 procentų savo biudžeto, ir t. t., kad ji pravedus agresiją Korėjoje, Angoloje bei Etiopijoje. Po tam jis perėjo į Tarybų Sąjungos socialinę santvarką ir ją pasmerkė. Ji negalinti pakęsti laisvo idejų pasireiški-

Prez. Jimmy Carter

mo, kad jina bandanti savo santvarką eksportuoti į kitas šalis ir t. t., kad jos žmonių gyvenimo lygis esąs žemas ir pramoninis augimas labai lėtas ir tam panašiai. Nei industriniu produktyviškumu, nei darbo našumu, Tarybų Sąjunga negalinti susilyginti su mūsų Amerika. Tuo klausimu su mumis negalinčios susilyginti netgi visos devynios Vakarų Europos šalys, jas viskas sudėjus į krūva.

Tą patį, girdi, galima pasakyti ir apie mūsų militarinį pajėgumą. Tačiau, lyg ir apsigalvojęs, prezidentas sako: "Mes žinome, kad nei Jungtinės Valstijos, nei Tarybų Sąjunga negali pradėti branduolinių jėgų ant kitos užpuolimą, vien nebūtų ir pati

Kairiosios partijos smerkia Prancūzijos išivėlimą Afrikoje

Prancūzijos komunistų demonstracija prieš pasiuntimą armijos į Zairę
Paryžius. — Prancūzijos Komunistų Partija ir Socialistų Partija pasmerkė valdžią už pasiuntimą legionierių Afrikon į Zairę malšinti sukilimą. Komunistų Partija Paryžius ir kituose miestuose surengė dideles protesto demonstracijas.

Žymusis boksininkas Tarybų Sąjungoje

Ali Sheremedyev
aerodrome Maskvoje

Maskva. — Birželio 12 dieną čia į viešnagę atvyko buvęs pasaulinis bokso čempionas, garsusis Muhammad Ali. Žada pasūti dvylika dienų, o gal ir ilgiau. Tikisi susitikti ir su Tarybų Sąjungos prezidentu Leonidu Brežnev.

tus mokesčius. O kad tie mokesčiai daugelyje vietų yra beveik neapkeliami ir dar vis keliami, tai faktas.

Viskas rodo, kad šią vasarą nepaprastai daug Jungtinių Valstijų ir Kanados lietuvių lankysis Tarybų Lietuvoje. Vieni vyks su ekskursijomis, o kiti savo artimųjų kviečiami. Visiems ir visoms linkime laimingos kelionės ir sėkmingos, linksms viešnagės savo arba tėvų gimtinėje!

"LAISVĖS" BENDROVĖS DIREKTORIŲ RUOŠIAMOS EKSKURSIJOS Į TARYBŲ LIETUVĄ

Pirmoji grupė išvyks iš New Yorko liepos 12 d. ir grįš liepos 28 d.

Antroji grupė išvyks iš New Yorko rugpjūčio 16 d. ir grįš rugsėjo 1 d.

Kaina: \$1,270.

Šios ekskursijos ruošiamos vien tik "Laisvės" bei "Vilnies" skaitytojams.

Prašome visų, kurie nori važiuoti, greit užsakyti vietą, prisimenant \$100 užstatą.

Sustojimai bus Helsinkyje, Leningrade ir Maskvoje. Lietuvoje išbus 10 dienų.

Visais reikalais kreipkitės į:
"LAISVĖS" ADMINISTRACIJĄ
102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417

ELTA

LAISVĖ

LITHUANIAN
WEEKLYPUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE
PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$10.00	United States, per 6 months	\$ 5.50
Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	\$ 5.50
Foreign countries, per year	\$12.00	Foreign countries, 6 months	\$ 6.50

Melaginga, provokatoriška
propaganda

Siais laikais kalbant apie labai įtemptus ir pavojingus santykius Azijos ir Afrikos kontinentuose, labai dažnai skamba socialistinės Kubos vardas. Tai ji buvusi pasiuntusi gerai ginkluota armija revoliucijoms praveisti Angoloje ir Etiopijoje, tai ji su savo specialistais Angoloje paruošusi ir tarybiniais ginklais apginklavusi sukilėlius ir pasiuntusi į Zairę kovoti prieš Vakarams simpatizingą Mobuto vadovaujamą režimą. Nieko nereikia šios piktos propagandos puoselėtojams Kubos vyriausybės pakartotini pareiškimai, kad tai yra melas, prasimanymas, šmeižtas, kad to Kuba nėra darius ir nedaro.

Bet štai birželio 10 dieną skaitome iš Washingtono pranešimą su antrašte: "Carterio kaltinimas Kubai neįrodytas, sako Užsienių santykių pirmininkas." Pasirodo, kad Senato užsienių santykių komitetas šį priteimą arba kaltinimą Kubai plačiai ištyrė ir nerado įrodymų. Taip pat šiuo kaltinimo Kubai teisingumu labai abejoja senatoriai George McGovern iš South Dakota, Dick Clar iš Iowa ir Frank Church iš Idaho—visi trys demokratai!

Bet ir neturėdamos įrodymų mūsų prezidentas kartojta tuos sunkius kaltinimus prieš kaimynišką šalį! Tai kaip liaudis gali prezidentu pasitikėti ir kitais klausimais?

Sunaikinti ir uždrausti
visokius chemiškų ginklų!

Kaip žinoma, jau Pirmajame pasauliniame kare buvo vartojamas bausis, masinio naikinimo chemikas ginklas formoje nuodingų dujų. Nuo to laiko tas pabūklas dar tapo labai patobulintas ir pabaisintas. Dabar einant įtemptoms ginklavimosi varžyboms, vėl pradėta kalbėti apie tą ginklą. Mūsų vyriausybė esanti pasijūsi daugiausiai dėmesio kreipti į jo vystymą ir tobulinimą. Tą patį turės daryti ir Tarybų Sąjungą, jeigu jos pasiūlymas susitarimu griežtai uždrausti bet kurių chemiškų ginklų karo atsitikime vartojimą, nebūs priimtas.

Vadinasi, prieš žmonių stovi pavojus ne tik branduolinio, bet ir chemikalinių karo pavojus. Šiandien žmogaus protas negali nė įsivaizduoti, ką reikštų toks karas. Todėl turėtų būti kuo greičiausia susitarta chemiškų ginklų vartojimą uždrausti. Dar daugiau: turėtų pat susitarta tuoj sunaikinti visus dabar turimus chemiškų ginklų. O kad jų didžiosios šalys turi, tai netenka abejoti.

Einančiose kaip vadinamose "SALT" derybose pasiekti susitarimą neleidžia inspektavimo klausimas. Nei viena pusė nesanti linkus leisti po jos chemikalines įmones svietimos šalies inspektoriams "šnukštinti."

Tai kaip tą klausimą išspręsti? Gana protingai ir praktiškai skamba sumanymas pirmiausia sunaikinti visus turimus šios rūšies ginklus. Jie gali sandėliuose. Viena, jų sunaikinimas padidins pasitikėjimą tarpe šalių. Kita, pradėjimas naujus chemiškų ginklų gaminti ir jų gerą kiekį pasigaminti, sakoma, ims nemažai laiko, tuo būdu dabartinėmis mokslinėmis priemonėmis ir be "landžiojimo" po fabrikus bus nesunku sutarties lauzymą pastebėti ir lauzytojų suvaldyti.

Kaip ten bebūtų, šūkis "Sunaikinti ir uždrausti visokius chemiškų ginklų!" yra labai aktualus. Jis turėtų garsiausiai nuskambėti po visus pasaulio kampus.

Taikai pavojingas reiškinys

Gal šiandien visame pasaulyje nėra tokio rimtai galvojančio vado arba diplomato, kuris nežinotų, jog nuo santykių tarp Jungtinių Valstijų ir Tarybų Sąjungos pagrindiniai priklausau naujo pasaulinio karo ir pasaulinės taikos klausimai. Tačiau kaip gaila, kad tie santykiai šiuo laiku yra labai pablogėję, ir nesimato, kad greitoje ateityje jie pasitaisyti. Tai liudija viceprezidento Mondale pasakyta kalba aną dieną Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos nepaprastose nusiginklavimo reikalais sesijoje ir birželio 7 dieną paties prezidento Carterio pasakyta labai agresyvinga antitarybinė kalba Annapolyje Laivyno Akademijoje. Ypatinai neigiamai ir santykius atsilieps prezidento kalba. Jau net ir komercinė spauda pranešimuose apie prezidento kalbą sako, kad tai yra iki šiol aštrusias prezidento Carterio antitarybinis pasisakymas.

Taip pat pas prezidentą įvykusio NATO valstybių vadu susirinkimo nutarimas plėsti ir stiprinti Vakarų Europos karinį pajėgumą yra išimtinai nukreiptas prieš Tarybų Sąjungą ir kitas socialistines šalis.

Tai pačiai antitarybinei prezidento kampanijai priklauso ir jo pasiuntimas jo pagarsėjusio reakcinio patarėjo Zbigniew Brzezinskio į Kiniją ją įtraukti į antitarybinį bloką bei žadėjimas jai parduoti militarinę technologiją, kas reiškia padėjimą jai apsiginkluoti.

Visi šie mūsų vyriausybės vėliausi įėjimai yra neginčijamai didelis detentės priešų, šaltojo karo, tarptautiniuose santykiuose didinimo įtempimo šalininkų laimėjimas.

Kas ką rašo ir sako

JAM PRISIMENA
HITLERINIAI LAIKAI
BERLYNE

Siomis dienomis Jungtinių Valstijų Aukščiausias Teismas išnešė demokratinės teisės labai pavojingą nuosprendį. Jis patvarkė, kad policija turi teisę užpulti laikraščio raštinę ir užgrobti visus jai "nužiūrėjimus" dokumentus bei nespausdintus konfidencialius reporterių užrašus. Labai teisingai šį teismo sprendimą smerkia "Daily World." Jį smerkia ir komercinės spaudos žurnalistai-redaktoriai, reporteriai bei korespondentai.

Teismo nutarimą aštriai kritikavo ir senas televizijos žinių komentatorius Howard K. Smith. Jis sako, kad jam dar labai gerai prisimena seni hitleriniai laikai Berlyne, kai jis buvo "United Press" žinių agentūros reporteriu ir dirbdavo naktimis. Jis sako:

"Vieną ankstyvą rytą kažin kas subeldė į duris. Aš jas atidariau. Į raštinę įsiveržė 15 gestapininkų ir pradėjo atidarinėti kiekvieną dėską ir studijuoti kiekvieną popierio gabalą, kokį tik tai rado. Jų viršininkas man sakė, kad vienas iš mūsų štabo žmonių neteisėtai raportavo apie bombos padarytą žalą mieste ir jie nori surasti, kas jis per vienas.

Po šešių valandų jie išėjo, su savimi išsinešdami visus konfidencialius informacijos šaltinius. Po to per keletą dienų buvome taip sudemoralizuoti, jog negalėjome atlikti savo pareigų, kaip reporteriai. Aš gerai prisimenu, kaip aš dėkojau dievui, kad tokių dalykų negali būti mūsų Amerikoje."

Bet, sako Smith, pasirodo, jog tas bus galima ir čia.

ISKILMINGAI PAŽYMĖS ŽYMOJO RASYTOJO GIMIMO SUKAKTĮ

"Eltos" pranešime iš Lietuvos skaitome:

"1979 metų kovo 12 dieną sukanka 70 metų, kai gimė vienas lietuvių tarybinės literatūros pradininkų, pirmasis Lietuvos TSR rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas Petras Cvirka. Šiai sukačiai pažymėti sudaryta respublikinė organizacinė komisija, kuriai vadovauja Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius L. Septytis.

Prieš keletą dienų įvykusia komisijos posėdyje paruoštas ir aptartas renginių planas Petro Cvirkos gimimo 70-osioms metinėms pažymėti. Jubiliejiniai vakarai bus surengti Vilniuje, Kaune, Jurbarko. Iškilmingas jubiliejinis vakaras-koncertas numatomas Maskvoje.

Minėjimai taip pat vyks aukštesiose, specialiosiose vidurinėse, bendrojo lavinimo ir profesinės technikos mokyklose. Literatūriniai vakarai, pokalbiai, susitikimai su Petro Cvirkos amžininkais, rašytojais, literatūros kritikai, pedagogais, visuomenės veikėjais planuojami gamybiniuose kolektyvuose; kolūkiuose, tarybinuose ūkiuose, bibliotekose, kultūros namuose, klubuose, lektoriumuose. Tradicinis novelės vakaras įvyks rašytojo gimtinėje—Klangiuose. Numatoma suorganizuoti respublikinę mokslinę konferenciją "Petras Cvirka ir šiuolaikinė lietuvių literatūra." Vilniuje, Dailės parodų rūmuose bus atidaryta jubiliejinė paroda "Petras Cvirka dailėje, literatūroje, teatre, kultūriname bei visuomeniniame gyvenime." LTSR literatūros muziejuje, viešosiose ir mokyklų bibliotekose bus ruošiamos rašytojo kūrinių ir leidinių apie jį par-

dos, bibliografinės apžvalgos. Jubiliejinį renginių planą—respublikiniai Petro Cvirkos novelės meninio skaitymo konkursai, rašytojo kūrinių inscenizacijos, dokumentiniai ir meniniai kino filmai. Dailininkai ir liaudies meistrai numato sukurti naujų kūrinių rašytojo gyvenimo ir kūrybos temomis.

Iškilmų dienomis pasirodys atminimo medalis, leidyklos išleis įvairius leidinius, skirtus jubiliejinei sukakčiai. Petro Cvirkos gimimo 70-ąsias metines plačiai pažymės radijas, televizija, respublikos laikraščiai ir žurnalai, literatūrinė spauda."

SVEIKINA KIEKVIENĄ
PAVOJINGOS
NEAPYKANTOS
KURSTYTOJĄ

Chicago kunigų "Drauge" (birželio 3 d.) pirmajame puslapyje didelėmis raidėmis antraštė: "Atsisakyti Helsinkio akto,"—o toliau dar ir paantraštė—"Maskva gavo ko norėjo, o mes—nieko." Tai beveik žodis žodin perspaudinta iš "The N. Y. Times" pagarsėjusio reakcininko, pikčiausio Amerikos vyriausybės ir žmonių kurstytojo prieš Tarybų Sąjungą kolumnisto William Safire kolumna. Kunigų organo redaktoriai jo spaliojūmiais yra tiesiog susižavėję. Mr. Safire gi gieda:

"Ir ką mes gavome už nuolaidas, ko taip labai norėjo sovietai? Nieko. Tik arkliską Maskvos pasijuokimą. O ką darome dabar, kuo sovietams atsilyginame už tą pažuoką? Nieko daugiau, kaip tik toliau pripažindami sovietų norus, sutikdami su jų sienų neliečiamumu.

Helsinkis nėra sutartis, todėl ką vienu plunksnos brūkštelėjimu padarė Forde, kitu brūkštelėjimu gali atsaukti Carteris. Ar tai būtų bloga? Ne, priešingai, tai būtų parodymas pasauliui, kaip mes branginame, kaip esame iškilmingai pažadėję branginti, ir būtų pabrėžta, kad to sovietai nebrangina. Jie sulaužė savo žodį, o Amerika turi parodyti, kad anas parašas nieko nereikia.

Kai tokiu reikalu Kongresas pradėtų svarstyti rezoliuciją—rekomendaciją prezidentui, Kremliuje būtų sumišimas, o kai kurie mūsų sąjungininkai nustotų mums priekaištavę, kad mums trūksta iniciatyvos ir vadovavimo. Vėliau mumis pasektų ir kiti. Kremliuje būtų signalas baigti su dviveidžiu kumu, o baigiamasis aktas nėra joks aktas."

Mūsų klerikalams labai artu prie širdies kiekvienas reakcinis sutvėrimas, kuris agituoja už bloginimą santykių tarp mūsų Jungtinių Valstijų ir Tarybų Sąjungos, už sugražinimą šaltojo karo laikų, už didinimą naujo karo pavojaus. Safire yra vienas iš tokių sutvėrimų.

PATYS ESATE KALTI,
TODEL NESISKUKITE
SAVO LIKIMU

Kardelinų kanadiečių laikraštyje "N. L." (geg. 17 d.) J. Valiūnas barasi su S. Šetkum. Jis bažijasi, kad jis niekadus savo raštuose nepropagavęs tokios filosofijos, Numatoma suorganizuoti respublikinę mokslinę konferenciją "Petras Cvirka ir šiuolaikinė lietuvių literatūra." Vilniuje, Dailės parodų rūmuose bus atidaryta jubiliejinė paroda "Petras Cvirka dailėje, literatūroje, teatre, kultūriname bei visuomeniniame gyvenime." LTSR literatūros muziejuje, viešosiose ir mokyklų bibliotekose bus ruošiamos rašytojo kūrinių ir leidinių apie jį par-

dos, bibliografinės apžvalgos. Jubiliejinį renginių planą—respublikiniai Petro Cvirkos novelės meninio skaitymo konkursai, rašytojo kūrinių inscenizacijos, dokumentiniai ir meniniai kino filmai. Dailininkai ir liaudies meistrai numato sukurti naujų kūrinių rašytojo gyvenimo ir kūrybos temomis.

LIKO
ARTIMAS
LIETUVAI

Kaip seniausiais amžiais, taip ir kosmoso amžiuje: mirties veiksmas tiesiog nesuprantami žmogaus protui. Ji visada daugiausia slaučia tarp kūrybingų žmonių, ir pasilma fokius, kurie, mūsų protu, nors būdami senai, bet galėję dar dirbti, nešti planetos žmonėms gerį ir grožį.

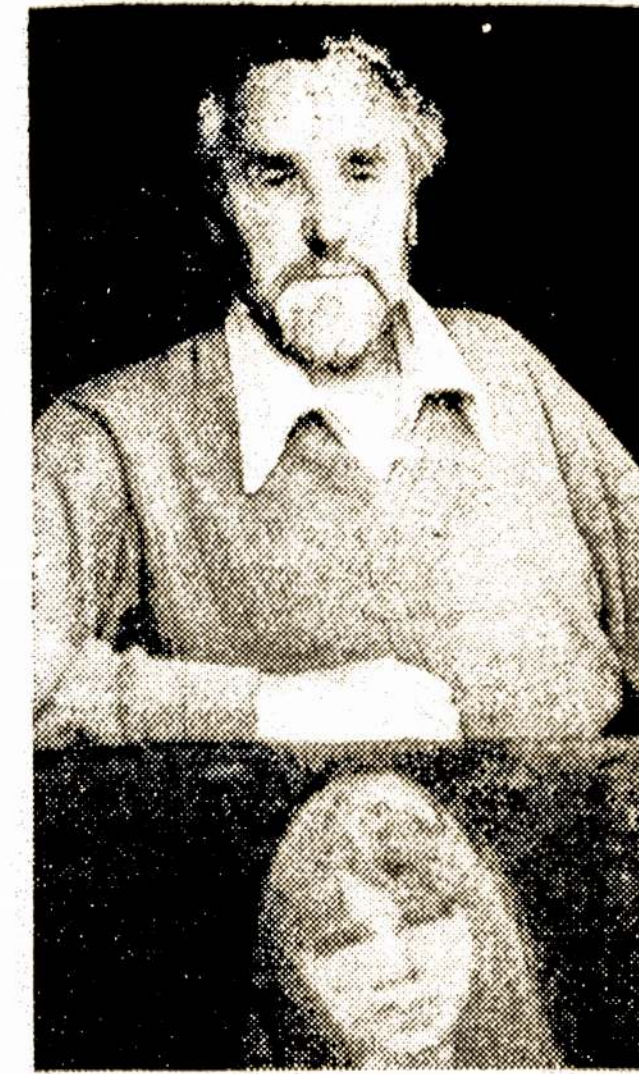
Štai nesukalbamoji mirtis 1978 m. gegužės 12 d. Jungtinėse Amerikos Valstijose, Santa Monikos miestelyje, pagrobė 15 metų tarpo septyniasdešimt penktus metus elnančią dailininką Joną Rimšą. O jis dar turėjo gyventi, buvo kūrybingų jėgų žydėjimo. Nors sunkiai sirgo, kurdamas pamirsdavo savo skausmus. Svajotojo grįžti į Lietuvą ir jai atvežti visą savo kūrybą. Apie tai rašė ir man, negalvodamas, kad rašo pasakulninkar.

Ką jis sukūrė, būdamas toli nuo Lietuvos, ką nuostabią padovaną savo laulėliams Tarybų Lietuvoje, — didelės reikšmės žygis, ypač turint omenyje ne tik jo senatvę ir ligas, bet ir kai kurių ten gyvenančių „vaduotojų“ nuotakas. Mes branginame didelę J. Rimšos meilę savo tautai, jo nesuvetimėjimą jos atvilgiu, domėjimąsi Lietuvos dabartimi, jos žmonių darbais, gyvenimu. Tai tuo gražiau, nes jis 1922 m. kai pabėgo nuo tėvo, kuris nenorėjo leisti jį mokyti dailės, tai Lietuvos taip ir nematė. Užtat matė ją savo kūryboje, matė ją Tarybų Lietuvos kultūroje, dailėje.

Taps dailininku [dailės mokėsi Charkove, vėliau Vienoje, Buenos Airių dailės akademijoje], jis įvairiais keliais palaikė ryšius su Lietuvos dailės gyvenimu.

Dar 1938 m. J. Rimša atsilutė keturis savos darbus į tuomet Kaune organizuotą IV rudenį parodą, Pasibaigus Antrajam pasauliniam karui, jis vienas pirmųjų lietuvių emigrančių užmezgė ryšius su Tarybų Lietuvos kultūros ir meno darbuotojais. Kaip minėjau, svajotojo grįžti į Lietuvą, suruosti čia savo darbų parodą. Ligos stabdė svajones. Bet J. Rimša nenusimnė. Jis slunčė į tėvišką savo darbus, dovanavo juos muziejams, susiratinėjo su dailininkais, kitais kultūros darbuotojais, mielai priiminėjo iš Tarybų Lietuvos atvykstančius įvairių profesijų tautiečius, kuo atidžiausiai klausydavosi jų pasakojimų.

Kai 1970 m. aplankiau J. Rimšą jo dirbtuvėje Santa Monikoje, didžiausia mūsų pašeikio dalis buvo jo parodos Lietuvoje

organizavimo klausimai. Rodydamas man savo darbus, jis vis klausė, ar tikrai tokią parodą galėtų suruosti — lyg dar kartą norėdamas pasidžiaugti teigiamu atsakymu.

Bet viską griovė nelemta liga. Užtat, kada 1977 m. iš darbų, kuriuos jis dovanavo Lietuvos TSR dailės muziejui, savo draugams Lietuvoje, buvo suruosti paroda, kaip jis džiaugėsi jai Gaila, dėl ligos į parodos atidarymą negalėjo atvykti. 1977 m. spalio 27 d. laiške jis rašė: "... dėkoju jums už mano darbų parodos organizavimą, kuri, be abejo, jums suteikė daug rūpesčių". O iš tikro ją organizuoti buvo vienas malonumas. Toliau laiško žodžiai: "Aš truputį rūpinaisi dėl parodos pasisekimo, juk ji iš antros pusės Žemės rutulio. Bet, kaip matyti, ji patiko tėvynainiams. Katalogas taip pat labai gerai išleistas ir čia visiems patiko. Bolivijoje šia mano paroda taip pat visi susidomėjo". Parodą Vilniuje aplankė per 30 tūkstančių žmonių. O kad ja susidomėta Bolivijoje, — nieko nuostabaus. Juk J. Rimša — Bolivijos garbės pilietis. Šį vardą jis gavo už didelius nuopelnus Bolivijai. Jis ten suorganizavo Dailės akademiją, pats dėstė joje, ruošė Bolivijai dailininkus.

Jonas Rimša į Tarybų Lietuvą nespėjo atvažiuoti. Užtat jis į ją grįžo savo darbais, savo dėmesiu ir meile jai, kurliantis naujų gyvenimą, ugdančiam naują kultūrą, dailę. Jo atminimas — ne vien paveikslai, kabantys muziejuje.

PRANAS GUDYNAS

Naujos knygos

IŠ LAIŠKŲ

Gerbiamas draugas

redaktoriai!

Labai džiugu, kad "Laisvės" Bendrovės direktoriai ruošia ekskursijas į Tarybų Lietuvą. Labai norėčiau ir aš dar sykį aplankyti gimtąjį kraštą, susitikti gimines ir šiaip Lietuvos žmones. Nors jau 73 metai kaip atvykau į "laimės" kraštą Ameriką, nors daug metų praėjo, bet neužmiršau to krašto, kuriame leidau vaikystės dienas. Deja, mano svajonės ir noras nebūs pasiekti, nes sunki metų našta pradėjo sveikata spausiti...

Linkiu Jums geros sveikatos ir laimės.

J. K. Mažukna
Pittsburgh, Pa.

Didžiai Gerbiamas ir mielas

Drauge Redaktoriai

Sveikinu Jus visus su gamtos atgijimu—pavasariu, linkiu ypač Jums, žmonėli, bei visiems geriems Tamstų draugams stiprios sveikatos, kad skaisti pavasarinė saulutė sustiprintų Jūsų jėgas ir pagerintų nuotaką. Pavasarinė—1 sios gegužės ir Pergalės šventėse į Lietuvą buvo atvažiuavę ne mažai svečių.

Iki gegužės 19 d. Lietuvoje oras buvo vėsokas, bet nuo tos dienos paskilo iki 25-30° šilumos, sužudo, pakvypo medžiai ir gėlės, sučiulbo, suulbo paukščiai, paukšteliai. Atskrido visų laukiamos kregždės ir kiti liaudies mylimi paukščiai. Žemdirbiai baigė pavasarinę sėjimą, visur stebiasiai vėslus žemėiniai ir vasariniai javai. Reikia tikėti, kad šimet derlius bus puikus, nes žemė įdirbta ir patręšta gerai.

Dėkoju ir laukiu Jūsų spaudos.

Jūsų

A. Gučiniotis

Stefa Bulkienė

Bangkok. — Tailandė vystosi platus žmonių sukilimas prieš reakcinį režimą. Jam vadovauja komunistai.

Roma. — Italijos valdžia sako, kad jinais suareštavo dar 8 teroristus, kurie dalyvavo Aldo Moro nužudyme.

SPECIALIAI "LAISVĖ"

Iš Suomijos apie Suomiją

Justas Paleckis

Justas Paleckis ir Lenkijos L. R. Seimo deputatas W. Zuckrowskis.

Neseniai sukako 30 metų nuo reikšmingo įvykio Suomijos ir Tarybų Sąjungos santykiuose — Draugystės, bendradarbiavimo ir savitarpės pagalbos sutarties sudarymo 1948 m. balandžio 5 d. Toji sutartis buvo svarbia grandimi Suomijos politinio kurso, įgijusio Paasikivi, o vėliau Paasikivi—Kekonen linijos vardą. Tai nuoseklus kursas į taikingą užsienio politiką ir draugiškus santykius su Tarybų Sąjunga. Reikšmingas vaidmuo tų santykių sudėtingoje raidoje teko tuometiniam Suomijos prezidentui J. K. Paasikiviui. Juk jis vadovavo Suomijos delegacijai, kuri 1920 metais sudarė Tartu mieste taikos sutartį su Tarybų Rusija. Po 20 metų, 1940 metais jam gi teko pasirašyti taikos sutartį po nelemto 105 dienų karo tarp Suomijos ir Tarybų Sąjungos. O 1944 m. kovo mėnesį Paasikivi užmezgė neviešas derybas su Tarybų Sąjungos atstovais dėl Suomijos pasitraukimo iš karo, į kurį ją įstūmė reakcininkai ir revanšistai S-goje su Hitleriu. Vėliau kaip premjer ministras, paskui prezidentas, Paasikivis nuosekliai vykdė taikos ir draugystės stiprinimo politiką kurią pratęsė ir dar labiau išvystė jo ipėdinis prezidentas U. K. Kekonenas.

Pragaištingos politikos keliu

Sios politikos apvainikavimu buvo 1948 metų sutartis, kuri sudarė ryškų rubėžų tarp naujosios Suomijos gyvenimo dviejų trisdešimtmečių. Jų pirmasis buvo tęsinio tų reakcinių sluoksnių politikos, kurią Suomijai paveldėjo iš beveik septynis šimtmečius trukusio Švedijos viešpatavimo. O ji pasižymėjo eile karų ir konfliktų su caro Rusija. Nors po Spalio revoliucijos Tarybų Rusija, Lenino pasirašytu dekretu suteikė Suomijai laisvę ir nepriklausomybę, suomių reakciniai buržuaziniai politikai vykdė antitarybinį kursą, orientavosi į Vakarus, daugiausia į Vokietiją. Pradedant suomių liaudies revoliucijos pasmaugimu su kaizerio Vilhelmo II pasiūstų von der Golco divizionų pagalba 1918 metais ligi dalyvavimo Hitlerio sukelto kare prieš TSRS 1941-1944 metais jis pasireiškė visa eile kilnuotų konfliktų, provokacijų, pasienio incidentų. Tos politikos klaidingumu ir žala suomių tauta ir jos išmintingesnėji politikai išsiskino po paskutinių skaudžių karo pamokų. O tos pamokos buvo

brangios—jos kainavo šimtus tūkstančių gyvybių. Vien tik per hitlerinį karą žuvo apie 90 tūkstančių suomių. Milžiniški buvo materialiniai nuostoliai.

Reakcijos siautėjimas viduje

Reakcinio sluoksnių kursas slėgiančiai pasireiškė ir vidaus reikaluose. Ypač pavojinga padėtis buvo susidariusi kai 1929 metais išliko fašistinio pobūdžio "lapujiečių" judėjimas ir susidarė aiškiai fašistinė organizacija "Patriotinis liaudies judėjimas." Tada vyko demokratinis laisvųjų varžymas, ne tik komunistų, bet ir kitų pažangesnių organizacijų persekiojimas ir atviras smurtas. Uždraustos buvo profsąjungos, fašistiniai padaužus puldinėjo darbininkų klubus, kairiuoju laikraščių spaustuvės.

Pašalinės krizės įtakoje pasunkėjo tada ekonominė būklė, 100 tūkstančių pasiekė bedarbių skaičius. Buržuazijos reakciniai sluoksniai ieškojo išeities teroristinės diktatūros kelyje. Liaudies pasipriešinimas neleido įsivyrtauti fašizmui, pasisekė išlaikyti buržuazinės parlamentinės demokratijos pagrindus. Tačiau reakcija vykdė aiškia antitarybinę politiką kurią parėmė ir tuometinė socialdemokratų vadovybė, vėliau atsidūrusi karo nusikaltėlių kaltinamajame suole. Toji politika ir privėdė prie dviejų karų su Tarybų Sąjunga, buvo priežastimi Suomijos nelaimių.

Jos konfliktu su Rusija pasėkos

Tad žymėtinas Paasikivio pareiškimas švedų laikraščiu "Dagens Nyheter" 1955 metais: "Geri santykiai su Rusija turi ir visada turėjo Suomijai pirmieji reikšmę. Tai nulėmia tiek geografiškai, tiek istoriškai. . . . O ko moko mus istorija? Tiesa yra tai, kad visi kariniai susidūrimai su Rusija, į kuriuos per praėjusius 250 metų buvome įtraukiami, baigdavosi Suomijos nelaimėmis. Tuo tarpu ne kartą pasiekdavome gerų rezultatų, susitikdami su rusiais prie derybų stalo. Mūsų tautos istorijoje plunksna atstatydavo tai, ką sužalojo kardas."

Ne veltui apie Paasikivi kalbama, kad tai buvo politika, kurs sugebėdavo laimėti taiką po pralaimėto karo.

Sios mintys apie praeitį, susijusią su dabartimi, atėjo į galvą Helsinky. Vaikščiodamas po miestą, ėjau pro Eduskunto—parlamentorūmus, priešais kuriuos stovi

IŠ LIETUVOS

JONO GRAIČIŪNO JUBILIEJUS

Vilnius. — Birželio 10 dieną poetui Jonui Graičiūnui sukako 75 metai. Ta proga respublikinės bibliotekos konferencijū salėje įvyko didelis jubiliejinis vakaras. Susirinkusieji nuoširdžiai sveikino mylimą poetą, linkėdami ilgų gyvenimo metų, naujų poezijos knygų.

Filologijos daktaras Vytautas Galinis, literatūros kritikas Petras Brazėnas, poetas Eugenijus Matuzevičius papasakojo susirinkusiems apie Jono Graičiūno kūrybą.

Prieškariniais metais poetas išleido keturias poezijos knygas. 1966 metais išėjo jo kūrybos rinktinė "Pėdų Estampai," 1973—"Saulėlydžio Freskos," o 1977 metais "Vilniaus Kontraforsai," kurią kritikai sutikoypač palankiai. Savo kūryboje poetas apdainuoja gimtosios žemės grožį, Tėvynės meilę, žmogaus likimą, tikėdamas gyvenimu, geriu, grožiu.

Pokario metais Jonas Graičiūnas daug vertė. Jo plunksnai priklauso Puškino, Lermontovo, Šilerio, Haines ir daugelio kitų poetų vertimai. Ypač paminėtinas Gruzinių literatūros šėdėvoro Sotos Rustavelio poema "Karžygis Tigro Kailiu."

Padėkojė už gražų pagarbina, poetas papasakojo apie savo darbą ruošiant spaudai eilėraščių rinktinę, kurioje nemaža ir naujos kūrybos.

Vakaro pabaigoje skambėjo aktorių skaitomi poeto kūrybos posmai, dainos ir operų rijos, kurias atliko Vilniaus ir Kauno Teatrų solistai.

LĖLIŲ TEATRO FESTIVALIS

Vilniuje buvo surengtas penktasis Baltijos Respublikų ir Baltarusijos TSR lėlių teatrų festivalis. Jame dalyvavo svečiai iš Maskvos, Leningrado, Sąjunginių respublikų, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Vengrijos, Japonijos, Prancūzijos.

Vertinimo komisija padovanojo festivalio diplomu ir atminimo medaliu Kauno lėlių teatrą už originaliosios pjesės—janinos Degutytes "Aš ieškau leitos" pastatymą, panaudojant Čiurlionio muziką. Festivalio diplomai taip pat paskirti Estijos ir Latvijos lėlių teatrams.

Baigiamąjoje konferencijoje buvo aptarti festivalio rezultatai, lėlių teatro tolesnio vystymo problemos.

Liaudies meistrų kūryba dailės rūmuose

Vilniuje veikia respublikinė meno verslų paroda. Daugiau kaip tūkstantis autorių

trijų prezidentų—Stalbergo, Svinhufvudo ir Paasikivio—paminklai. Juk tuose rūmuose per Tarpparlamentinę konferenciją 1955 metais teko matyti Paasikivi ir išklausti jo sveikinimo kalbą su palinkėjimu susirinkusiems daugelio šalių parlamentarams uoliai kovoti už taikos išsaugojimą. O tada dar nebuvo likviduotos karo pasėkos. Suomija dar tebe mokėjo karo reparacijas, kurių likusi suma po 1948 m. sutarties buvo sumažinta 50 procentų. Dar tarybinė igula tebebuvo Porskala-Ud pusiosalio karinėje bazėje, kurią jai paliusavo sekančiais metais. Ne taip seniai reakciniai elementai, Vakarų imperialistai paskatinti, dar bandė pasukti atgal į antitarybinės politikos kelią. Tačiau tie bandymai buvo nutraukti vyriausybės priešakijė atstojus U. K. Kekoneni, kurs po Paasikivi mirties tapo išrinktas prezidentu.

[Tąsą sekančiams numerijė]

eksponuoja joje 2,500 darbų.

Si paroda, pasakė jos atidaryme Lietuvos TSR Liaudies Meno Draugijos Pirminkas Pranas Gudynas,—reikšmingas Lietuvių Tarybinės kultūros puslapis. Įvairūs aukšto meninio lygio taidomosios tekstilės ir keramikos, medžio, metal, gintaro darbai, kuriuos suktrė ne dailininkai profesionalai, o liaudies meistrai, byloja apie meninių verslų masiškumą, apie išaugusį vidinį žmogaus poreikį grožiui, jo norą ir sugebėjimus puošti savo aplinką, savo buitį.

Liaudies menui, liaudies meistrų kūrybai vystytis šiaudien Lietuvos sudarytos pačios palankiausios sąlygos. "Dailės" kombinatai, Lietuvos TSR Liaudies Meno Draugija, "dovanos" susivienijimas skiria liaudies meistrams geras gamybines paltpas, teikia medžiagas. Liaudies meno rūmai rūpinasi jų meistriškumo, kūrybinės fantazijos ugdymu.

NETEKUS ŽYMAUS DAILININKO

Eidamas 91 metus, Kaune mirė Lietuvos TSR liaudies dailininkas Kazys Šimonis.

Kazys Šimonis buvo gimęs Starkonyse, Kupiškio rajone, neturtingo valstiečio šeimoje. Mokėsi "Saulės" Draugijos mokytojų kursuose Kaune, bet už dalyvavimą slaptame pažangiųjų mokslėivių būrelyje buvo iš ten pašalintas. Vengdamas persekiojimų, išvyko į JAV. Grįžęs į Lietuvą, toliau mokėsi, lavinosi savarankiškai. Vėliau dėstė piešimą, braižymą Kauno gimnazijoje ir mokytojų kursuose, dirbo meno mokykloje, dėstė dailės institute ir Kauno politechnikos institute.

Išėjęs į pensiją, Kazys Šimonis atsidėjo vien kūrybiniam darbui. Kaip ir daugelis Lietuvos vyresniosios kartos dailininkų, jis dirbo įvairiose dailės srityse: iliustravo daug lietuvių liaudies pasakų, dainų, vaikams knygų, projektavo dekoracijas teatrui.

Didelę meninę ir moksline istorinę vertę turėjo senosios liaudies architektūros, koplytstulpių piešiniai, Kauno senamiesčio vaizdų ciklas. Plačiai visuomenei Kazys Šimonis daugiausia žinomas kaip tapytojas, savaip atkuriantis gamtos didybę ir grožį. Dailininko kūrybiniame palikime—apie 2 tūkstančius drobų ir tiek pat piešinių.

Nuo 1920 metų Šimonis dalyvavo dailės parodose. Buvo surengęs personalinių parodų Lietuvoje ir užsienyje—Rygoje, JAV miestuose, Paryžiuje. Rašė straipsnius liaudies meno, liaudies architektūros, etnografijos klausimais. 1959 ir 1966 metais Vilniuje išleista jo prisiminimų knyga "Gyvenimo Nuotrupos."

Nekrologe, išspausdintame birželio 7 dien "Tiesoje," rašoma:

Lietuvos TSR dailininkų šeima neteko savo seniausiojo nario, kurio kūryba Lietuvių dailėje užima savitą ir reikšmingą vietą. Praėjęs ilgą ir sudėtingą kūrybinį kelią, visą savo gyvenimą paskyręs gimtojo krašto kultūrai, Kazys Šimonis visiems laikams paliko šviesų atminimą.

V. Petkevičienė

REKORDINIS BOMBŲ SPROGIMAS

Pranešama, kad 1977 metais šioje šalyje įvairiose vietose buvo padėta ir išsprogdinta net 1,058 bombos. Tai rekordinis skaičius, 1976 metais buvo išsprogdinta tik 870 bombų.

Tarybų Lietuvos naujoji konstitucija

V. BOVINAS

Siuo metu Lietuvoje daug rašoma ir kalbama apie naująją Tarybų Lietuvos Konstituciją (Pagrindinį Įstatymą), kuri buvo priimta šių metų (1978) balandžio mėnesį. Mūsų eilėse dar yra draugu, kurie gimėme ir augome, kai Lietuva neturėjo jokios valstybinės konstitucijos bei laisvės. Iki Spalio socialistinės revoliucijos Lietuva buvo monarchinės Rusijos kolonija. Šiandien Lietuva yra brandaus socializmo išsivystymo stadijoje. Tiksliai socializmo reikšmę apibrėžia ekonomikos daktaras Algis Šileika:

"Visuomeninė gamybos priemonių nuosavybė panaikino bet kokias išnaudojimo formas, likvidavo ekonominių dėsnių veikimo stichinį pobūdį, gamybos anarchiją, konkurenciją, perprodukcijos krizes ir kitus kapitalizmo ekonomikai būdingus negatyvius reiškinius." Ir "tai rodo, kad kiekvieno tarybinio žmogaus gerovės kilimo šaltinis yra—laisvas nuo išnaudojimo darbas."

Zinoma, tai buvo pasiekta kovoje už socializmo idėjas. Naujosios Konstitucijos įvade sakoma: "Didžiojo Spalio pergalės įkvėpti, Lietuvos darbininkai ir valstiečiai 1918 metų gruodžio mėnesį paskelbė Lietuvos Tarybų Socialistinę Respubliką. Tačiau tuo metu spaudžiant Tarptautiniam imperializmui ir nacionalinei buržuazijai, revoliucinių iškovojimų apginti nepavyko. Lietuvos darbo žmonės, Komunistų partijos vadovaujami, atkakliai kovojo prieš buržuazijos diktatūrą ir 1940 metais atkūrė Tarybų valdžią. Lietuvos Tarybų Socialistinė Respublika, jos liaudies laisvo apsisprendimo pagrindą savanoriškai įstojo į TSR Sąjungą."

Todėl dabartinė jos Konstitucija pabrėžia, kad: "Lietuvos Socialistinė Respublika yra socialistinė valstybė, išreiškianti darbininkų, valstiečių ir inteligentijos, respublikos visų tautybių darbo žmonių valią bei interesus." Vadinasi, Tarybų Lietuva yra lygiateisė valstybė Tarybų Sąjungoje.

Tačiau ir dabar išsivijoję yra "vadotojų," kurie platiną melą ir šmeižtą prieš Tarybų Lietuvą, jos politinį ir ekonominį gyvenimo būdą. Yra ir tokių psichopatai, kurie dar rašo žodžius, kad Lietuva esanti "rusų okupacijoje." Kiti sąmoningai ar nesąmoningai tarybinę santvarką vaizduoja kaip Komunistų partijos bei jos vadovų diktatūrą, kuri dalinai vyksta laikotarpiu po socialistinės revoliucijos. Kitaip sakant, pertvarkant kapitalistinę ekonomikos sistemą į socialistinę.

Naujoji Tarybų Lietuvos Konstitucija atmeta visokius "vadotojų" paskalus ir pabrėžia, kad: "Visa valdžia Lietuvos TSR priklauso liaudies. Valstybinę valdžią liaudis vykdo per Liaudies deputatų tarybas, sudarancias TSR politinį pagrindą. Visi kiti valstybiniai organai yra liaudies deputatų tarybų kontroliuojami ir joms atskaitingi."

Vadinasi, ne kokie diktatoriai, bet Lietuvos liaudies rinktū deputatai (atstovai) sudaro tarybų valdžią. Tai rodo ir sekamas Konstitucijos skirsnis: "Tarybų valstybės organizavimas ir veikla grindžiami demokratinio centralizmo principu: visų valstybės valdžios organų rinkamumas nuo žemiausių iki aukščiausių, jų atskaitingumas liaudžiai, aukštesniųjų organų sprendimų privalu-

mas žemesniesiems. Demokratinis centralizmas sieja vieningą vadovavimą su iniciatyva ir kūrybinio aktyvumu vietose, su kiekvieno valstybinio organo ir pareigūno atsakomybe už pavestą darbą."

Konstitucija nurodo tarybinės santvarkos vystymosi procesą sekamai: "Pagrindinė tarybinės visuomenės politinės sistemos vystymo kryptis yra tolesnis socialistinės demokratijos plėtojimas: vis platesnis piliečių dalyvavimas tvarkant valstybės ir visuomenės reikalus, valstybės aparato tobulinimas, visuomeninių organizacijų aktyvumo didinimas, liaudies kontrolės, valstybinio ir visuomeninio teisinio pagrindo stiprinimas, viešumo plėtimas, nuolatinis atsižvelgimas į visuomenės nuomonę." Tai tikrojo demokratinizmo principai.

Zinoma, pagrindinis skirtumas tarp socializmo ir kapitalizmo yra ekonomikoje. Sakysime, Amerikoje ir kitoje kapitalo šalyse žemės, industrijos, bankų ūkis yra individualų ar jų kompanijų privatinėje nuosavybėje. Tas ir žmogaus darbo produkcija priklauso tam, kurio nuosavybėje yra darbo įmonė. Tarybų Sąjungoje ir Lietuvoje ekonomikos sistema Konstitucija sekamai apibrėžia:

"Lietuvos TSR ekonominės sistemos pagrindas yra socialistinė gamybos priemonių nuosavybė, kurią sudaro valstybinė (visaliaudinė) ir kolūkinė-kooperatinė nuosavybė." Tad ir: "Išimtinė valstybės nuosavybė yra žemė, jos gelmės, vandenys, miškai. Valstybei priklauso pagrindinės gamybos priemonės, statybos ir žemės ūkis, transporto ir ryšių priemonės, bankai, valstybės įsteigtų prekybos, komunalinių ir kitų įmonių turtas, pagrindinis miestų butų fondas, taip pat kitas turtas, būtinas valstybės uždaviniam įgyvendinti."

Vadinasi, socialistinės šalies valdžia ir jos kontroliuojamas turtas priklauso visos liaudies gerovei. Žmogaus darbo produkcija naudojama visų šalies piliečių gyvenimo lygio kėlimui. Kalbant apie Tarybų Lietuvos ekonominio ir kultūrinio gyvenimo spartų kylimą, negalima išleisti iš minties tų istorinių sąlygų, kurias pergyveno Lietuva ir kitos socialistinės šalys. Juk mūsų amžiuje Lietuvą mindžiojo ir griovė pirmasis ir antrasis pasauliniai karai, kaizerinė ir hitlerinė okupacijos. Pokario metais vyko socialistinis ir ekonominis pertvarkymas, vyko klasinė kova, veikė "giriniai" banditai. Atkūrus taiką ir socialistinę santvarką, reikėjo atstatyti pirminės gyvenimo priemonės. O šiaudien Tarybų Lietuva jau didžiūjasi, kad taip trumpu istorijos laikotarpiu suklestėjo jos šalys mokslas, industrija, kultūra, literatūra ir menas.

Šiandien Tarybų Lietuvos pramonės produkcija, lyginant su 1940 metų, yra 50 kartų didesnė. Taip ir žemės ūkio produkcija tuo laikotarpiu padidėjo daugiau kaip du kartus. Nuolatiniai kyla darbo žmonių ekonominis gyvenimo lygis.

"Laisvė" savo skaitytojus jau supažindino su Tarybų Lietuvos piliečių teisėmis, kurias jiems garantuoja Konstitucija. Tai teisė į darbą, nemokamą mokslą, mediciną, aptarnavimą, poilsį, senatvę, pensiją ir kitas geroves. Bet kaip su ta piliečių privatuosavybe? Taip, Tarybų Lietuvos piliečiai turi teisę ir į privatinę nuosavybę,

kokia yra reikalinga asmeniui žmogaus gyvenimui. Konstitucijoje sakoma:

"Lietuvos TSR piliečių nuosavybės pagrindą sudaro darbo pajamos. Asmeninė nuosavybė gali būti apyvokos, asmeninio vartojimo namų ūkio reikmenys, gyvenamasis namas ir darbo santuopos. Asmeninę piliečių nuosavybę ir jos paveldėjimą teisė saugo valstybė." Ir dar daugiau: "Piliečiai gali naudotis žemės sklypais, suteikiamais įstatymo nustatyta tvarka, pagalbiniams ūkiui (įskaitant gyvulių ir paukščių laikymą), sodininkystei ir daržininkystei, taip pat individualinei gyvenamųjų namų statybai. Piliečiai turi racionaliai naudoti jiems suteiktus žemės sklypus. Valstybė ir kolūkiai teikia piliečiams paramą tvarkant pagalbinių ūkį."

Tai tikrai teisingai pasakytą. Juk ir tas turtoulis kapitalistas, kuris turi savo nuosavybėje šimtus namų bei automobilių, gyvena tik viename ir važiuoja tik vienu automobiliu.

Tarybų Lietuvos Konstitucijoje nustatyta, kad vyriausias valdžios organas yra Aukščiausioji Taryba, renkama visos Lietuvos piliečių. Aukščiausiajį Tarybą sudaro 350 išrinktų deputatų (atstovų). Liaudies Tarybas renka miestų, rajonų, apygardų piliečiai, kuriems jys ir tarnauja. Aukščiausioji Taryba renka šalies Prezidiumą, Ministrų Tarybą ir Aukščiausiąjį Teismą, kurie atlieka visus valdžios funkcijas. Konstitucijoje sakoma:

"Tarybų valstybė, visi jos organai veikia socialistinio teisėtumo pagrindu, užtikrina teisėtą tvarką, visuomenės interesų, piliečių teisių ir laisvių apsaugą."

Taip pat Konstitucijoje pažymėta, kad: "Niekas negali būti pripažintas kaltu, nusiakaltimo padarymu, taip pat negali būti nubaustas kriminaline bausme kitaiip, kaip teismo nuosprendžiu ir sutinkant su įstatymu."

Socialinis dabartinės Lietuvos pagrindas yra darbininkų, valstiečių ir inteligentijos sąjunga. Konstitucija nurodo, kad "Valstybė padeda stiprinti visuomenės socialinį vienytiškumą—naukinti klasinius skirtumus, esminius skirtumus tarp miesto ir kaimo, protinio ir fizinio darbo, padeda visapusiškai vystytis ir suartėti visoms TSRS nacijoms bei tautybėms."

Visi šie tikrojo humanizmo tikslai atėjo į Tarybų Lietuvos konstituciją ne patys savaime. Tai socializmo idealai, kurie Komunistų partijos vadovybėje tampa tikrove brandaus socializmo šalyse. Tad ir Tarybų Lietuvos Konstitucijoje sakoma: "Tarybinės visuomenės vadovaujanti ir vairuojanti jėga, jos politinės sistemos, valstybinio ir visuomeninio organizacijų branduolys yra Tarybų Sąjungos Komunistų partija. TSKP egzistuoja liaudžiai ir tarnauja liaudžiai."

Vadinasi, Komunistų partija socializmo šalyse tapo visos liaudies gerovės ir pažangos avangardu. Mes galime didžiūti, kad lietuvių tauta pasirinko teisingą kelią į laimingesnę ateitį.

• Vienam Lijono teisėjui besiskiriančiųjų kaimynas taip aiškino: "Namuose juodu visada elgiais gerai, negalimu blogo žodžio turti, netgi muštis stengiasi be triukšmo."

IVAIRIOS ŽINIOS

VENGRIJOS VADAS NEPRARANDA VILTIES

Janos Kadar

Budapestas. — Birželio 9 dieną Vengrijos Komunistų Partijos pirmasis sekretorius Janos Kadar davė spaudos atstovams dviejų valandų interviu. Jis karštai gynė socialistinių šalių puoselėjama detentės politiką. Jis pareiškė, kad "NATO ir jos ginklavimosi programa sudaro didelį pavojų pasaulinei Takaikai." Jis esąs labai patenkintas Vengrijos santykiams su Tarybų Sąjunga. Jis atmetė prez. Carterio patarėjo Brzezinskio primetimą Tarybų Sąjungai, kad ji laužanti detentę. Kadar sako, kad Tarybų Sąjungos prezidentas Leonidas Brežnevas "iki jo paskutinio kraujo lašo yra už detentę ir taiką."

Vengrijos vadas pabrėžė gerus valdžios santykius ir su katalikų bažnyčia. Jis pareiškė Vengrijos pagedavimą plėsti ir vystyti prekybinius santykius su Jungtinėmis Valstijomis.

IDOMŲ DUOMENYS APIE MŪSŲ MOKSLEIVIUS

Agrikultūros departamentas praves tas tyrinėjimas parodė, kad 84 procentai pradinė ir vidurinių mokyklų moksleivių pietus valgo mokyklose, 11 procentų už mokyklų, o 5 procentai pietų visai nevalgo. Tyrinėjimas parodė ir tai, kad 48 procentai mūsų moksleivių valgo mokyklų kafiterijos (valgyklose) paruoštą maistą, 26 procentai atsiėmė valgi iš namų, o tik 3 procentai sukombinuoja maistą paruoštą kafiterijose ir atsiėmė iš namų. Taipgi tik 8 procentai moksleivių pietus valgyti eina namo.

REIKALAUJA SUGRAŽINTI KARO KRIMINALISTŲ

Rio De Janeiro. — Brazilijos valdžia gavo iš Vakarų Vokietijos reikalavimą, kad ji suareštuotų ir išdeportuotų Gistav Franz Wagner, kuris karo metu buvo nacių koncentracijos stovyklų Treblinka ir Sobibor Lenkijoje direktoriaus padėjėju ir laikomas karo kriminalistu. Wagnerio praeiti aikštėn išėmė laikraštis "Journal do Brasil." Dar nežinia, kaip Vokietijos reikalavimą atsilieps Brazilijos valdžia.

EGIPTO PREZIDENTAS PASIRYŽĘS VĖL TARTIS

Cairo. — Egipto prezidentas Sadatas pareiškė, kad jis pasiruošęs vėl tartis su Izraeliu dėl taikos, bet Izraelis turi pažadėti, kad jis darys didesnius nusileidimus. Sadatas nesutinka su tais, kurie sako, kad jo kelionė į Izraelį ir prarasti pasitarimai buvo bevaisiai ir tai buvusi klaida. Tačiau jis sutinka, kad procesas taikai pasiekti yra labai sulėtėjęs.

Tuo tarpu iš Izraelio pusės apie atnaujinimą derybų su Egiptu nieko nesigirdi.

ATSĀUKTA 1,500,000 AUTOMOBILIŲ!

Washingtonas. — Federalinei valdžiai reikalaujant, Ford Motor Co. atšaukė savo gamybos pusantro milijonų parduotų Pinto, Bobcats, Mercury ir kitais pavadinimais automobilių, nes jie su rimtais defektais ir pripažinti pavojingais. Jų pataisymas jų savininkams bus nemokamas.

SUGRAŽINTA J. N. C.

Visos pastangos išgelbėti Miss Joan Little nuo sugražinimo į North Caroliną buvo veltui. Ji tapo sugražinta paibaigoje praeitos savaitės. Ji tenai turės atlikti nuo 7 iki 10 metų kalėjimo bausmę.

New Yorko valstijos gubernatorius Carey atmetė jos apeliaciją. Ji sako, kad jai ten kalėjimas reiškia mirtį.

TURI BŪTI LAIMĖTA ILLINOJAUS VALSTIJOJE

Chicago, Ill. — Per paskutinius šešerius metus Illinojaus valstijoje eina kova už seimelyje užgyrimą Lygių Teisių Pataisymo prie šalies Konstitucijos. Iš 15 šiaurinių industrinių valstijų tiktai Illinojaus valstija nėra pataisymo užgyrusi.

Bet kurią dieną seimelis pradės pataisymo klausimą svarstyti. Pataisymo šalininkai labai nepatenkinti, kad seimelis šio klausimo svarstymą atidėjo.

RINKIMAI NIEKO NEPAKEITĖ

San Marino. — Šitoje mažoje šalėje parlamento rinkimai nepakeitė padėties. Krikščionių Demokratų partija parlamente, kuris susideda iš 60 narių, turės 26 balsus. Bet Komunistų Partija ir dvi socialistų grupės kartu turi daugumą. Visas bėda, kad jos dar nepajėgia sudaryti bendro fronto ir paimti valdžios vairą į savo rankas.

ATPAŽINTAS ASMUO, KURIS TUREJO UŽIMTI MARTIN LUTHER KINGO VIETA

Washingtonas. — Iš FBI (Federal Bureau of Investigation) sužinota, ką FBI agentai buvo iš anksto pasakyę užimti Kingo vietą. Tai buvo New Yorko advokatas Samuel R. Pierce Jr. Jis sako, kad su juo tuo klausimu FBI agentų nebuvo tartasi, kad jis iki šiol apie tai nieko nežinojęs.

IR TEN TERORISTAI

Madridas. — Ispanijos sostinėje birž. 2 d. Turkijos ambasados automobilis, vykstant į muziejų, išpuolė trys teroristai ir apšaudė. Nušovė ambasadoriaus žmoną, kūdikį ir soferį. Teroristai pabėgo. Užpuolimo motyvai nežinomi.

IZRAELIO PASIŪLYMAS EGIPTUI

Cairo. — Egipto prezidentas Sadatas sako, kad jis gavo nuo Izraelio naują pasiūlymą. Izraelis sutinkas sugražinti Egiptui Sinajaus sritį, jeigu jis sutiks daryti atskirą taiką. Bet Sadatas sako, kad jis šio pasiūlymo negali priimti, nes jis nori visuotinos taikos Vidurio Rytuose.

LEIS DAUGIAU JAUTIENOS IMPORTUOTI

Iš Washingtono pranešama, kad prez. Carteris ruošiasi patarti Kongresui leisti daugiau jautienos importuoti iš užsienio. Tas padėtų jautienos kainą sumažinti.

TAI, KĄ MATAU IR PERGYVENU LIETUVOJE

Žmogaus teisė turėti gynėją teisme

V. ALSEIKA

Advokatas (lawyer) Amerikoje—turtingas žmogus, jis negali skursti. Jo pajamos vis auga arba . . . jis netinka tokiam darbu. Šitaip girdėjau kalbant Clevelande, Chicagoje, New Yorke ir manau, kad tokia nuomonė nepasikeitusi ir šiandien. Ne tik JAV, Kanadoje, bet ir daugelyje Vakarų šalių advokatai, tiesa, atlieka savo pareigas (nebūtinai pavyzdinčiai), bet užtat iš savo ginaimojo lupa pinigą, nesivaržo paskaičiuoti ir šimtus, tūkstančius dolerių, markių ar frankų. Tai profesija, bene antroji, šalia medicinos daktarų, kur taip vertinamas tas sugebėjimas "ištraukti" iš žmogaus, net ir vargšo, kuo daugiau pajamų.

Prisimenu, manęs, buvusio advokato Vilniuje, kažin ką Amerikoje buvo paklausęs—o kaip dabar su advokatais Lietuvoje, ar jie dalyvauja bylose, ar jie "nulupa" savo klientus?

Atsakymas: ne. Tarybų Sąjungoje padėtis kitokia. Štai pernai priimtoje TSRS Konstitucijoje 57 str. nurodyta, kad "gerbti piliečių asmenybę, saugoti jų teises ir laisves—visų valstybinių organų, visuomeninių organizacijų ir pareigūnų pareiga. TSRS piliečiai turi teisę į teisminį gynimą nuo pasikėsinimų į asmens garbę ir orumą, gyvybę ir sveikatą, į jo laisvę ir turta."

Cia ir kyla klausimas—kaip gi atrodo tas piliečio gynimas, koks advokato vaidmuo, gal jis nevertas dėmesio? Priešingai, advokato reikšmė nėra menka.

Pažvelkime į Konstitucijos VII skyrių (Teisingumas) ir susipažinkime su 158 str., kuris trumpai pabrėžia, jog "kaltinamajam užtikrinama teisė į gynybą," arba 161 str., kuris skelbia: "Teisinei pagalbai piliečiams ir organizacijoms teikti veikia advokatų kolegijos. Įstatymų numatytais atvejais teisinė pagalba piliečiams teikiama nemokamai . . ."

Kaip ir visur pasaulyje, ir Lietuvoje advokatai dirba teismuose, gina kaltinamuosius.

Gal būt, pirmiausia įdomu, koks advokato vaidmuo baudžiamosios bylose? Taigi, čia pagrindinis reikalavimas—piliečio teisė į gynybą. Kai advokatas veikia, jis negali atsiriboti nuo Konstitucijoje pažymėto reikalavimo (160 str.), būtent, kad "niekas negali būti pripažintas kaltu nusikaltimo padarymu, taip pat negali būti nubautas kriminaline bausme kitaip, kaip teismo nuosprendžiu ir sutinkamai su įstatymu."

Tai labai svarbu ir kai kalbama apie teisingumą, daug kam reikėtų tuos žodžius atsiminti. Tarybiniai advokatai, tai turėdami galvoje, laikosi trijų svarbių principų: pirma, tik teismui priklausio nustatyti, ar kaltas teisišiamis ir tik teismas skiria bausmę. Antra, iki bausmės paskiriamas gali būti nekaltumo tikimybė ir ją pasiremiamas kaltinamasis ir bausmės paskyrimas turi atitikti veikiančius įstatymams.

Advokatas tarybiniam teisme turi savo specialią paskirtį kaip ir kaltinimą palaikanti šalis—prokuroras. Kiekvienam rūpi rasti tiesą. O advokatas, gindamas kaltinamąjį, panaudoja visas įmanomas teises priemones, kad išteisintų ginamąjį ar bent pasiektų kaltės sušvelninimą.

Kiekvienas pilietis turi teisę būti ginamas advokato ir čia nesvarbu piliečio atliktas

nisikaltimas. Dėl to advokato uždavinys: savo sugebėjimais rasti tiesą, jei įmanoma ieškoti prieštaravimų ar išaiškinti, jei pasitaiko teismo padarytas klaidas.

Advokatas kviečiamas paties kaltinamojo ar, šiam igaliojus, gynėją pakviečia kitai. O pats kaltinamasis kiekvieno metu, dėl kurių nors motyvų, gali atsakyti ne tik nuo advokato, bet ir iš viso nuo jo gynimo teisme. Pagal įstatymą, jeigu teisme stoja valstybės ar visuomeninės kaltintojas, tai gynėjas tokioje byloje—būtinai. Tas pats liečia nepilnamečių, kurčnebylių, aklujų ir pan. bylas, nes tie žmonės nesugeba pasinaudoti gynybos teise.

Svarbu tai, kad advokatas neturi teisės "ginti" patį nusikaltimą arba ginti tokius interesus, kurie nesiderina su socialistinės bendrijos interesais.

Todėl ir piliečiai žino, kad advokato teisės nėra beribės. Jiems nėra reikalo "juoda" paversti "balta," bet tik siekti parodyti teismojo nekaltumą ar bent sušvelninti jo padarytą nusikaltimą. Ir čia advokatas turės remtis esamais įstatymais, bet drauge ir panaudos savo pa-

ties logiką, sugebėjimus, gražbilystę.

Advokatura—tai giliai žmogiškoji pareiga ir ji nėra lengva, greičiau—labai komplikuoata. Tai liudija ir tarybinių advokatų Lietuvoje patirtis, ligšiolinis darbas.

Advokatus matome ne tik teismuose. Konstitucijoje paminėta Advokatų Kolegija veikia ir Lietuvos respublikoje. Jos nariai teikia piliečiams juridinę konsultaciją (paaiškinimai, įvairi parama), jie surašo, klientų prašomi, sutartis, skundus, pareiškimus ir kitus dokumentus. Dabar advokatų kolegijai vadovauja nusipelnęs LTSR teisininkas V. Deksnys. Jis ir paskelbė, kad 1976 m. tos kolegijos advokatai iš viso suteikė 41,848 patarimus žodžiu, jų tarpe apie 32,000 juridinių patarimų buvo nemokami. Sudaryta 39,000 teisiųjų dokumentų. Ir pabaigai klausimas: ar daug Jungtinių Valstijų advokatų teikia juridinę konsultaciją nemokamai?

Turin, Italija. — Trys teroristai, kurie tūpi kalėjime, vizitorių kambaryje sudaužė stiklinius užtvarus. Jie sako, kad jie protestuoja prieš kalėjime blogas sąlygas.

PO A. MORO NUŽUDYMO ITALIJOJE

Italiją vis dar slepia sunkus politinis nusikaltimas—teroristai neseniai nužudė valdančiosios krikščionių demokratų partijos nacionalinės tarybos pirmininką Aldo Morą. Šalies vyriausybė, parlamentas, visų politinių partijų štabai svarsto, kokias išvadas reikėtų padaryti iš pastarųjų įvykių. Italams ne duoda ramybės klausimas, kaip užkirsti kelią, kad šalyje dar labiau neįsigalėtų chaosas ir anarchija?

Visiems iš seno yra žinoma, kad, norint išgydyti ligonį, iš pradžių reikia tiksliai nustatyti jo ligą. Šiuo konkrečiu atveju tai reiškia, kad būtina išaiškinti, kas ir koku tikslu organizavo teroristų gaujas, davė jiems ginklų ir įsakė šaudyti. Svarbu išsiaiškinti ir kitą klausimą, glaudžiai susijusį su pirmuoju: prieš ką imamasi smurto akcijų, kas tampa tiesioginėmis jų aukomis.

Daugelyje laiškų, kuriuos teroristai siunčia laikraščių ir žurnalų redakcijoms, sakoma, kad jie nori sugriauti kapitalistinę santvarką ir įvesti Italijoje socializmą. Norėdami pagrįsti šiuos savo teiginius, laiškų autoriai remiasi tuo faktu, kad jie pirmiausia kovoja prieš "monopolijų ir buržuazinės valstybės atstovus."

Tačiau tikra kova prieš kapitalizmą, už tai, kad būtų likviduotas žmogaus išnaudojimas ir užtikrintos sąlygos pereiti į socializmą, neturi nieko bendra su individualiu teroristu. Toje kovoje būtinai turi dalyvauti milijoninės darbo žmonių masės, vadovaujamos savo klasinių ir politinių organizacijų. O teroristai, kad ir kaip jie beteisintų savo veiksmus, tik skaldo kovą dėl darbininkų klasės išvadavimo, kompromituoja socializmo idealus.

Be to, susipažinus su sąrašo asmenų, kurie pastaraisiais mėnesiais buvo užpulti Italijoje, paaiškėja, kad daugeliu atveju tai buvo eiliniai privačių kapitalistinių firmų ir valstybės aparato tarnautojai. Žinoma, nė vienu iš šių atveju jokios žalos kapitalizmui nebuvo padaryta. Užtat

jie buvo dingstis pradėti plačią antikomunistinę kampaniją, kuria suinteresuoti Italijos monopolistinio kapitalo vadeivoms.

Teroro aukų sąrašą kiek išsiskiria Aldo Moro vardas. Tai buvo iš tikrųjų žymus buržuazinis veikėjas, partijos, kuri jau tris dešimtmečius stovi prie valdžios vairo, uoliai gindama kapitalistinę santvarką Italijoje, lyderis. Tačiau, detaliau susipažinus su tuo vaidmeniu, kurį šis veikėjas vaidino savo šalies ir savo partijos gyvenime, pasirodys, kad jo pašalinimas buvo naudingas pirmiausia reaguojantiems Italijos kapitalizmo vadeivoms.

Italijos krikščionių demokratų partija, kuriai jis visada priklausė, toli gražu nėra vienalytė. Tiesa, kad ji gina stambiojo kapitalo interesus. Bet tiesa ir tai, kad egzistuoja gana aktyvus kairysis jos sparnas, kuris remiasi darbo žmonių katalikais. Ir nors Moras tiesiogiai nepriklausė šiam partijos sparnui, jis dažnai pritarėdavo jo reikalavimams.

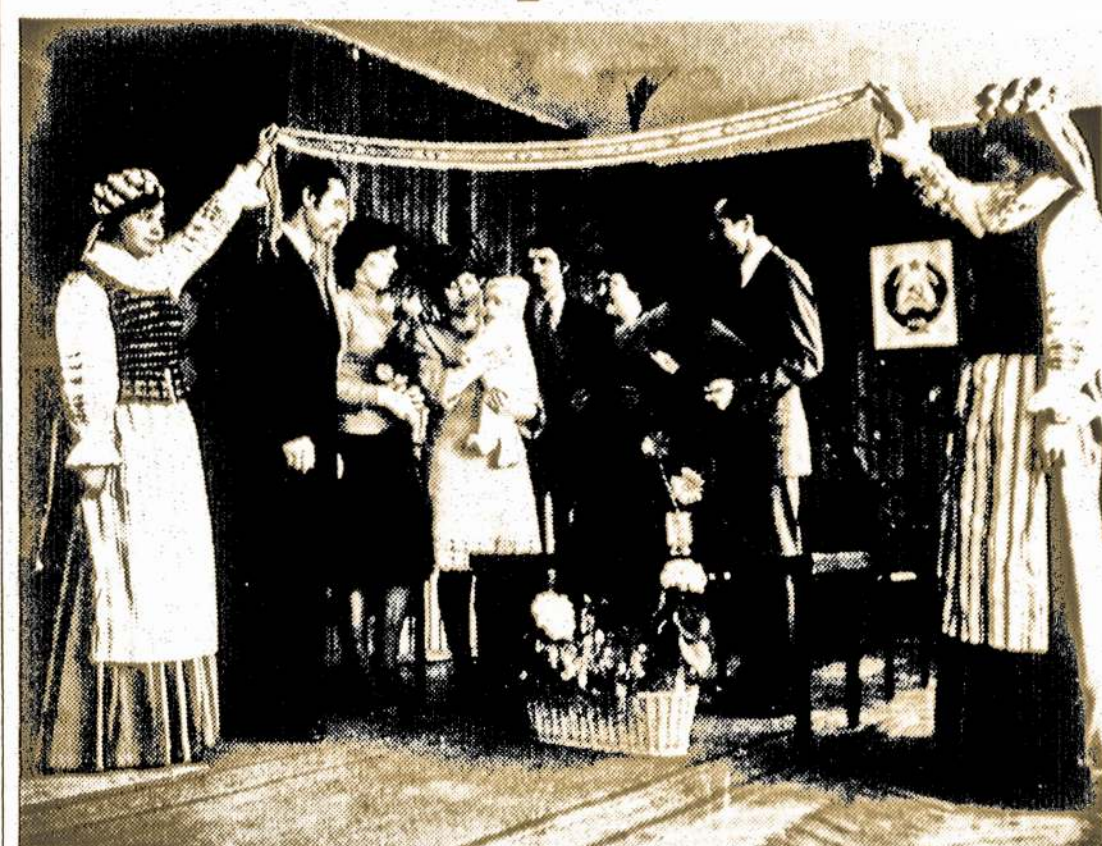
A. Moro žodžius patvirtindavo ir konkretūs darbai. Laikraščiai rašo, kad Moras su kitais parengė susitarimą, kuris leido šį metų pavasarį pirmą kartą daugiau kaip per 30 metų išplėsti parlamentinę daugumą, įjungiant į ją Italijos Komunistų partiją. Užimdamas užsienio reikalų ministro postą, Moras aktyviai padėjo stiprinti ir plėtoti Italijos ir Tarybų Sąjungos santykius.

Ar ne šie jo darbai buvo svarbiausioji fizinio susidorojimo su Moru priežastis? Ir ar nėra teisūs tie Italijos spaudos organai, kurie tiesiog rašo, kad teroristų veiklai Italijoje vadovauja ardomieji tarptautinio masto centrai, tokie, kaip JAV centrinė žvalgybos valdyba?

Jeigu yra taip, tai liga, kuri serga Italija, be galo rimta ir pavojinga, ir jos gydymui reikės mobilizuoti visus darbo žmones ir demokratų, visas sveikas nacijos jėgas.

A. Krasėnas

Lietuvos deputatų veikla ir rūpesčiai

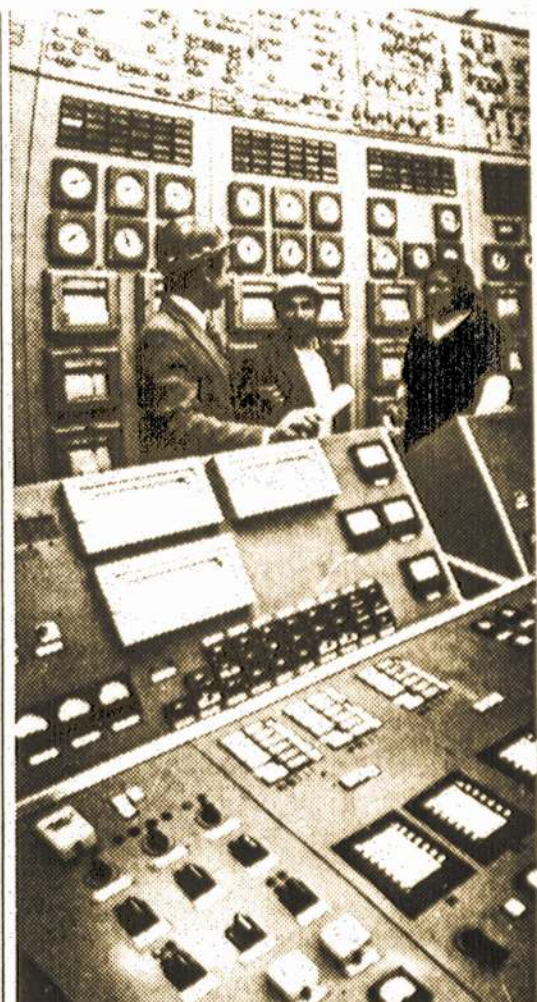
Liudies deputatų tarybos pirmininko pavaduotojas A. Markauskienė ir teikia sūnaus gimimo liudijimą tėvams—zodinių kultūros namų direktoriui Albertui Grigonii ir pardaivėjai Danai Grigonienei. A. Palonio nuotr.

Elektrėnų—vieno jauniausių Tarybų Lietuvos miestų liudies deputatų taryba, jos nuolatinės komisijos sprendžia daug svarbių klausimų. Elektrėnų deputatai—tikri miesto šeimininkai. Jie rūpinasi gatvių tvarkymu, darbininkų valgykla, stengiasi padėti šalinti trūkumus prekyboje ir buitiniame aptarnavime.

Deputatų iniciatyva čia reguliariai rengiami reidai, kurių metu tikrinama kaip panaudojami pagrindiniai fondai, kas daroma, kad būtų laiku ir kokybiškai atliekami remonto darbai, kaip vyksta gyvenamųjų namų ir ūkinių pastatų statyba.

Elektrėnų deputatai—daugelio įdomių tradicijų pradininkai. Antai čia kasmet rengiama tėvų ir vaikų šventė, Draugystės šventė, į kurią suvažiuoja energetikai iš viso Pabaltijo, įdomiai organizuojamos palydos į Tarybinę Armiją, sportiniai renginiai.

Suvedus vietinių liudies deputatų tarybų socialistinio lenktyniavimo rezultatus, Elektrėnų liudies deputatų taryba pripažinta geriausia Lietuvoje.

[Iš kairės į dešinę] deputatai P. Vileikis, J. Gudelis ir tarybos pirmininko pavaduotojas A. Markauskienė surengė reidą po Elektrėnų statybas.

Tel Aviv. — Izraelio armija apmoka kareivėms už aborcijas ir paskui vėl priima atgal į armiją. Gal jukioje kitoje kapitalistinėje šalyje moterys tokių privilegijų ginkluotose jėgose neturi.

Melioratorių garbingas užsiėmimas—kurti šviesų, gražų Tarybų Lietuvos kaimo gyvenimą

A. KAZENAS

Žemė ir žmogus. Derlius ir grožis. Tai mūsų, socialistinio kaimo problemos. Jas išspręsti turime pakankamai jėgų ir priemonių. Viena iš jų—melioracija.

Vanduo žemę gaivina, žadina jos gyvybines jėgas. Kai vandens per daug—žemė permirksta, skursta, užželia krūmais, praranda gyvybinę jėgą auginti derlių. Didelė, per keturiasdešimt tūkstančių darbuotojų jungianti melioratorių šeima žemes sašina, kai prireikia—ir drėkina.

Įpratome sakyti: kur praeina melioratoriai, ten žemė atjaunėja, atgauna jėgas. Jei ne melioracija, ar gautų Plungės rajono "Socialistinio kelio" kolūkis per 50 cent grūdų iš hektaro? Jei ne melio-

racija, ar džiugintų visus Skuodo rajono Mosedžio kolūkio gražūs laukai ir puoši gyvenvietė? Jei ne melioratoriai, ar paplentėje prie Raseinių žaliuotų iš vienkiamųjų perkelti suaugę medžiai?

Melioratoriai ne tik drenuoja laukus, rengia kultūrinės pievas. Jie formuoja intensyvių žemės ūkio kraštovaizdį, ugdo naują požiūrį į gamtą ir grožį.

Melioratoriai—geri žemės ir žemdirbių draugai. Jų šventės dieną visi džiaugiamės, kad jau baigiamas intensyviai sausinti antiras milijonas hektarų, kad melioratoriai ištikimi savo pareigai—kurti šviesų, gražų mūsų kaimo gyvenimą.

Net ir šios vasaros sausra nejudina Kėdainių rajono Antano Sniečkaus kolūkio žemdirbių. Jų kultūrinės piešoves ir ganyklose—galingi, melioratorių prižiurimi lietinio irėn-gimai. Kai jie veikia—sodrios žolės nestokoją.

J. Kyno nuotrauka

KANADOS ŽINIOS

Montreal, Que.

PRIMINIMAS LAISVIEČIAMS

Keleto šios kolonijos "Laisvės" skaitytojų prenumeratoros šiuo laiku jau baigiasi, kitu greit baigsis čia ir T. Lietuvoje. Malonėkite laiku nusinaujinti, kad laikraščio administracijai nereikėtų gaišti laiko ir siųsti paraginimus. Ji jums bus užtai labai dėkinga.

Puiki Atraktija

Montrealiečiai gali pasididžiuoti puikia atraktija, tai botanikos sodu, kuris, nuo ankstybo pavasario ir vėlybo rudens, sutraukia daug lankytojų, ne tik vietinių, bet daug atvyksta ir iš toliau. Vasaros laiku gausu turistų ir iš J. A. V. Čia kiekvieną aktyvą pavasarį viduje vyksta puiki gėlių paroda, reprezentuojanti vis skirtingą valstybę. Čia taipgi gali susipažinti su gausybe gėlių ir augmenų, daugumoj iš šiltų kraštų. Visame botanikos sode gali rasti viso pasaulio augmeniją. Vestuvių sezono metu, šeštadieniais, daug vestuvinių atvyksta nusifotografuoti prie puikiai žydinčių gėlių. Dar ankstybas pavasaris, o jau daug lankytojų susilaukė.

Antroji Atraktija

Turime pasigėrėti ir kita atraktija, tai tėsiniu Expo-67 parodos, kuri jau šiemet pradės vienuoliktus metus. Tai irgi labai puiki vieta laika praleisti labai kultūringai ir maloniai. Čia turi progą susipažinti su dalyvaujančių valstybių kultūra, menu, istorija, papročiais, jų atsekimais visose gyvenimo srityse. Parodos vietą puošia daug žalumynų, gėlių. Veikia restoranai, parduotuvės ir kitoki

Iš Montrelio Sūnų ir Dukterų Pašalpinės Draugijos jubiliejinio bankieto

Didžioji draugijos 50 m. jubiliejinė šventė praėjo labai sėkmingai ir gražiai. Bankiete buvo daug dalyvių—virš 300. Džiugu, kad dalyvavo ir gražūs būrys jaunimo. Jie ne tik pagražino, bet ir pagyveno visą parengimą prie smagios muzikos.

Kiekvienas toksai didelis parengimas reikalauja daug energijos, rūpestio ir darbo. Bet ne veltui, nes tas atliktas darbas visuomet yra užrekorduojamas ateičiai prisiminti.

Sis parengimas tikrai įvertino ir užtvirtino tuos draugijos atliktus labai didelius darbus. Bankietė dalyvavo ir kitų draugijų ne tik pavieniai nariai, bet ir prisijūstai atstovai, kurie sveikino ir linkėjo mūsų draugijai toliau veikti.

Pirmiausia parengimo dalyvius pasveikino nuo draugijos buvęs vienas iš pirmųjų jos pirmininkų M. Gudasis; paskui sveikino nuo Šv. Kazimiero parapijos klebonas F. Jucevičius; nuo Šv. Onos Pašalpinės Draugijos M. Salčiūnienės sveikino ir pridavė dovaną; nuo Šv. Elzbietsos Draugijos sveikino J. Tarauskienė ir pridavė porą dovanų; nuo Lietuvos Literatūros Draugijos sveikino J. Urbonavičius ir pridavė dovaną; nuo Montrelio Lietuvių Moterų Klubo sveikino K. Bendžaitienė ir pridavė dovaną.

Iš anksto buvo prisijūsta sveikinimui su dovanomis: Brolių Millers kompanija su \$50, Mont. City and District bankas su \$25, Funeral Directors Alfred Dallare, Inc. su \$50, gėlininkas, pas kurį visuomet užsakome gėles, prisijūstė gražių gėlių buketa

ivairumai. Šiemet ši paroda prasidės 22 d. birželio ir tęsis iki 4 d. rugsėjo. Zada dalyvauti naujų valstybių. Būkime pasiruošę joje dalyvauti.

Lūdnošis Žinios

E. Morkevičienė gavo lūdną žinią iš T. Lietuvos, kad ten staigiai, nuo širdies smūgio mirė jos sesutės žentas, dar jaunuose metuose. Paliko giliai sukrėtą šeimą ir artimuosius.

Taipgi staigiai mirė E. Dudaipnė, buvusio montrealiečio B. Petronio uošvė Londone, Ont. Paliko lūdną dukrą Edvyną Petronienę ir jos šeimą. Abiejų velionių artimiesiems gili užuojauta.

Onutė Verbylienė labai skaudžiai užsivago koją. Turėjo kreiptis pas gydytoją. Šiuo laiku gydytojo priežiūroje gydos skaudžios ligos apimtas kojas. Ligoniams linkiu greitai pasveikti.

Buvo išvykę į vestuves

A. O. Kreiviai, Nancy Norris, jos dukra ir vaikai, taipgi C. Greibus, buvo išvykę į JAV į giminiškas vestuves.

Birželio 23 d. susituokė Linda Vaupšytė su kitataučiu vaiku.

Svečiavosi čia

Pas B. M. Salčiūnus ilgai pasisvečiavo Marytės brolis Juozas Dailė; taipgi buvo atvykusi ir brolio dukte su vaikais. P.

Toronto, Ont.

RENGIA IŠVAZIAVIMĄ

Toronto Lietuvių Moterų Klubas rengia pikniką birželio 18, ant draugų Cibirkų farmos. Torontiečiai ir apylinkės lietuviai kviečiami atsilankyti. Rep.

PO 133 METŲ

Montreale 1844 metais susikūrė katalikų draugija "Institut Canadien." Į trumpą laiką visoje provincijoje užsiregistravo ir pradėjo veikti virš 100 jos klubų su keletu tūkstančių narių.

Draugijos konstitucijoje buvo įrašyta, kad reikia modernizuoti katalikų tikėjimą, atskirti bažnyčią nuo valstybės. Klubų nariais galėjo būti įvairių išitikinimų arba visiškai religijai netikintys žmonės.

Tas sąjūdis basiais išgąsdino vyskupą Ignace Burget. Jis bijojo netekti savo pasekėjų ir kreipėsi į popiežių Pijų IX. Popiežius greitai išleido encikliką, kurioje prakeiktas visus, kurie nepasitrauks iš tų klubų. Bet ne visi išsigaudo jo prakeikimo ir jo piešiamų pragaro kančių.

1869 metais mirė klubo sekretorius J. Guibord. Jam prieš mirtį kunigai bandė įkalbėti priimti paskutinį patepimą ir kitas religines paslaugas. Bet jis nuo jų griežtai atsiskyrė, pareikšdamas, kad tai būtų paniekimas jo išitikinimui. Vyskupas įsakė, kad Guibordo palaikai būtų palaidoti už kapinių tvoros, kur yra laidojami kriminalistai ir nekrikščioniški vaikai. Klubo nariai nesutiko su tokia vyskupo parėdymu, kad pavyzdinčiai pilietis laidotų su kriminalistais už tvoros! Jie Guibordo lavonui vietą išnuomavo protestonų kapinėse, akmeniniam stalčiūje jį sušaldė ir užvedė bylą prieš vyskupą.

Sis įvykis prieš 133 metus turėtų būti ir mums už pavyzdį. Daug mūsų tautiečių yra pažangūs, remia pažangią spaudą, priklauso prie pažangiųjų organizacijų. Jie sako: "Kai mirsiu, laidokite be religinių apeigų." Bet jiems mirus, jų apekūnai laidoja juos su religinėms apeigoms, jei ne katalikiškai, tai nors pasamdo kitos religijos dvasiški. Kaip būtų gražu, kad jų artimieji pildytų velionio valią, o tuos pinigus, kuriuos sumoka dvasiškiui, paskirtų mūsų spaudai, kurią velionis rėmė visą gyvenimą? Nesiskaityti su mirusio prašymu arba įsakymu yra negarbingas poelgis.

B. Kvietinskas

Prisiminsiu mokytojo širdį

Paklausk mane apie vaikystės saulę, — aš prisiminsiu klasę—buvusį pasaulį. Prisiminsiu mokytojo gerą širdį—saulę, ji lyg pavasario daigelį, mane glėžnutį saulėn kėlė.

Paklausk mane apie vaikystės laimę, — aš prisiminsiu klasės slenkstį, mamą. Ji su šypsena patikėjo mano laimės estafetę mano pirmajam mokytojui. Paklausk mane apie vaikystės rimtį, aš prisiminsiu mokytojo malonų veidą, rimties raukšlėm padabintą, geras jo akis ir balsą, tarytum varpo aidą.

Prisiminsiu jo pasakas, kurios sukurstė mane statyti naują pasaulį, kur raudų ir ašarų, niekad, niekad nematyti.

Prisiminsiu . . .

1978-V-20, Palonuose

VI. Žaromskas

Lietuvoje svečiai iš Lenkijos

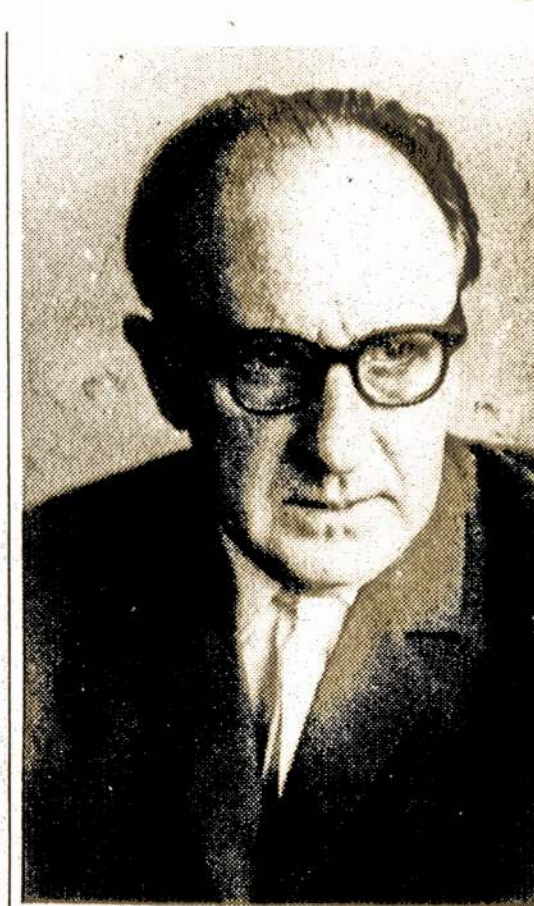

Vilnius. — Gegužės mėnesio pradžioje Lietuvoje lankėsi šie žymūs veikėjai iš kaimyniškos socialistinės Lenkijos: LJD P. Suvalkų vaivadijos komiteto pirminis sekretorius Z. Bialeckis, LKP CK užsienio ryšių skyriaus vedėjas pavaduotojas M. Sadovskis ir Suvalkų vaivadijos vaivada E. Zlotožinskis Vilniuje.

Svečiai buvo priimti Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komitete ir plačiai supažindinti su Lietuvos ekonomikos ir kultūros pasiekimais Tarybų valdžios metais. Jie taip pat susipažino su Vilniumi, pabuvojo Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijoje.

A. Palionis (ELTA) nuotr.

LIETUVIŠKO ISTORINIO-REVOLIUCINIO ROMANO KŪRĖJAS

A. Gudaitis Guzevičius

Apie Aleksandrą Gudaitį Guzevičių galima būtų parašyti neplonesnę knygą, negu jo paties parašytas romanas "Kalvio Ignoto teisybė." Šis romanas—kovos už tarybinę santvarką epopėja. Aleksandro Guzevičiaus gyvenimas—taip pat kovos už tarybinę santvarką epopėja . . .

Iš tikro, šio, prieš septyniadesimt metų Maskvoje gimusio rašytojo biografija igauna simbolines prasmes. Seimai persikėlus į Lietuvą (tėvas—darbininkas, motina—siuvėja), A. Guzevičius nepamiršta Gegužės Pirmosios demonstracijos, kurią matė dar Maskvoje, eidamas dviliktuosius metus. Raudonoji vėliava tai ne tik dekoracija, glbiai įsirežiusi atmintin, tai ir viso gyvenimo prasmė . . .

Ukmergė, Palanga, vėl Ukmergė . . . Čia 1924 m. A. Guzevičius tampa komjaunuoliu, čia 1927 m. priimamas į partiją. Cionai gimsta ir pirmi nedrausūs rašiniai . . . 1927 m. A. Guzevičius suimamas. Bylos jam nesudaro, stinga įrodymų, bet iš gimnazijos pašalina.

A. Guzevičius atsiduria Kaune, stvoja į "Aušros" gimnazijos septintąją klasę, bet smetoniškoji žvalgyba vėl medžioja jaunąjį revoliucionierių. LKP duoda nurodymą keltis į Tilžę. Po to seka Karaliaučius. Bet čia ant kulnų jau lipa vokiečių policija. Tenka palikti darbą "Balso" redakcijoj ir pro Gdanską bei Šteciną jūra keliauti į Tarybų Sąjungą.

Tokia tai buvo komunisto A. Guzevičiaus politinio ir visuomeninio gyvenimo pradžia. O rašytojas A. Guzevičius, pasivadinęs A. Gudaičiu, gimta buržuazinės Lietuvos kalėjimuose, kuriuose jis "pralaidžia" 1931-38 metus. (Partijos pavedimu 1931 m. jis grįžo nelegaliam darbui į Lietuvą.) Kalėjimuose A. Guzevičius gilina savo literatūrinę žinią, o tiesioginė paskata rašyti romane—epopėją buvo pažintis su kaimo kalviu Antanu Kurkliciu, kameros kaimynu. A. Kurklicius ir taps kalvio Ignoto prototipu, o pats romanas dar ilgai bręs A. Gudaičio-Guzevičiaus vaizduotėje, rašomas ant laikraštinių skiautelių, kalėjimo sargų atimamas ir naikinamas, kol bus išspausdintas tik 1948-49 metais.

Išėjęs iš kalėjimo 1938 m., A. Guzevičius Kauno universitete studijuoja laisvo klausytojo teisėmis, o 1939 m. vėl išstremiamas iš Kauno. Tačiau išaušta diena, kai iš Kauno bėga A. Smetona, o A. Guzevičius grįžta į Kauną. Dabar jo biografija ima atrodyti kiek kitaip. Liaudies seimo, vėliau Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas. LKP CK narys, TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatas, Lietuvos TSR Vidaus reikalų liaudies komisaras . . . Tiesa, kuriamąjį respublikos darbą nutraukia karas. A. Guzevičius tenka vėl pasitraukti. Evakuacijoje jis ruošia partizanus, organizuoja jų gabenimą į Lietuvą. Ir štai čia, priešingai romėnų sentencijai, kad, gaudžiant ginklamus, mūzos tyli, A. Guzevičius vėl virsta A. Gudaičiu ir, cituojant jį patį, pradeda "trečią kartą rašyti istorinį romaną apie revoliuciją Lietuvoje . . ."

Išvijus fašistinius okupantus, generolas-majoras A. Guzevičius skiriamas Lietuvos TSR Valstybės saugumo liaudies komisaru, vėliau vadovauja Kultūros-švietimo įstaigų komitetui, o 1947-50 m. jis—Grožinės literatūros leidyklos direktorius. Čia šiu

ties, išplėšusios jį iš kūrėjo tarpo brandžiausių svajonių ir atkaklaus darbo pagėgume. Paskutinieji A. Gudaičio darbai—dviejų tomų romanas "Samokslas" (kur, panaudojus ir autobiografinius motyvus, kalbama apie fašistinį 1926 m. perversmą), apysakos "Juodoji torpeda" ir "Spalio komisarų", kurių pagrindu—vaikystės išpuzdžiai . . .

Romano "Kalvio Ignoto teisybė" pagrindu parašyta drama išvydo rampos šviesą Vilniuje, Akademiniame dramos teatre (1950 m.), 1956 m. pasirodė to paties pavadinimo filmas. Už šį romaną 1951 m. paskirta TSRS Valstybinė premija, už romaną "Samokslas" 1967 m.—Respublikinė premija.

A. Gudaitis-Guzevičius yra ir dar poros dramų, pastatytų Šiaulių ir Panevėžio teatruose, autorius, yra rašęs apsakymų, paskojimų vaikams, o ankstyvoje jaunystėje labai aktyviai dalyvavo antifašistiniuose ir komunistiniuose leidiniuose.

A. Gudaitis-Guzevičius pirmasis sukūrė istorinį romaną apie revoliucines kovas Lietuvoje. "Kalvio Ignoto teisybė" prisodrinta folkloro, ir tas folkloras—ne mechanikai prisegta prijuostė ar užmesta milinė, folkloro romane kvėpuoja viskas—personagų mąstysena ir kalbos, gamtos vaizdai ir etnografinės detalės. Ir štai po tomis lietuviškoms milinėms plaka kovingsos proletarų širdys.

Taip apjungęs į darnią visumą internacionalizmo idėją ir tautinę lietuviškąją formą, šventai tikėdamas tuo, ką sako, ir mokėdamas įtikinti skaitytoją, A. Gudaitis-Guzevičius išgėmė ir lietuvių literatūros panteoną kaip pirmasis revoliucinio epo kūrėjas. Šešiolikmetis Ukmergės komjaunuolis, brandindamas savo talentą ne literatūrai kavinėse, bet kalėjimuose, praktiškai išsprendė socialistinio realizmo problemą savo kūriniuose, tarp kurių "Kalvio Ignoto teisybė" turbūt atitenka pirmojo smuiko vaidmuo.

V. Sirijos Gira

6 Jahre Radikalenerlaß-6 Jahre demokratischer Widerstand gegen die Berufsverbote

KOVOJE UŽ TEISĘ Į DARBĄ, DUONĄ IR GYVENIMĄ

Vakarų Vokietijoje [Vokietijų Federatyvinėje Respublikoje] jau 6 metai, kai Vakarų Vokietijoje paskelbtas vadinamasis "nutarimas apie radikalius elementus," atimantis teisę į darbą pagal profesiją komunistams, kairiesiems socialdemokratams, jaunimo ir profsąjunginių organizacijų aktyvistams.

Per praėjusius 6 metus teisės į darbą pagal profesiją neteko daugiau kaip 4000 žmonių. Tai dėstytojai, juristai, auklėtojai ir gydytojai, geležinkeliečiai ir profsąjungų aktyvistai, jaunimo sąjungų lyderiai. TASS-o nuotr.

PER DAUG ADVOKATŲ?

Vėliausi apklausinėjimai pačių advokatų parodo, kad net 48 procentai yra tokios nuomonės. Nepakankamiems klientų, varžybos pėdidelės, sunku išsiversti. Tik 7 procentai advokatų sako, kad šios profesijos žmonių yra nepakankamai, turėtų būti daugiau.

TŪKSTANČIAI UŽSIMUŠA KRISDAMI

Daugiausia žmonių šioje šalyje užsimuša automobilių, sunkvežvių bei dviračių avarijose. 1976 metais tokiose nelaimėse buvo net 46,700. Paskui seka kritimai nuo stogų, kopėčių ir kitos panašios nelaimės. Jose 1976 metais žuvo (užsimušė) 14,300 amerikiečių.

TĖVŲ DIENOS PROGA

SVEIKINAME

Jurgi Stasiukaitį

Žinome kad mūsų mylimiausias vyrui ir tėveliui, Jurgiui Stasiukaitiui, brangiausia dovana, tai prisidėjimas prie palaikymo "Laisvės".

Tokiu būdu sveikas mielas Jurgi, brangus tėvai ir tėveli! Vietoje asmeninių dovanų, mes išteikiame, Tavo vardu, "Laisvės" paramai \$100.

Ilgiausi Metų!

Žmona—SOFIJA STASIUKAITIENĖ

Sūnus—FRANK BRAZINSKAS

Marti—JANET

Anukės—TAMMY, KAREN ir ELIZABETH
Fairview, N. J.—Amityville, N. Y.

IVAIROS ŽINIOS

IR "NELAIMINGA" TA CALIFORNİJA

San Francisco. — Pernai ja kankino labai didelė sausra ir dėl to tūkstančiai giriose kilo gaisrų. Siemet kita bėda: Per žiemą nuo lietaus pridygo ir užaugo aukštų žalių rudu žoliu, kurios labai greitai užsidega. Užtenka numesti degančią cigaretę arba degtuką, ir gaisras! Ši pavasari giriose jau įvyko daugiau kaip 1,000 gaisrų. Gaisragesiai bijo, kad šiais drėgnais metais Californijoje įvyks daugiau gaisrų, negu pernai labai sausais metais!

DAR VIENAS BAUBAS AMERIKIEČIAMS GĄSDINTI

Chicago, ILL. — Gegužės 6 dieną čia kalbėdamas šios šalies gynybos sekretorius Harold Brown gąsdino amerikiečius Tarybų Sąjungos laivynu. Jis esą toks galin-gas, jog jis ne tikta lengvai pajėgtų apsaugoti ir apginti Tarybų Sąjungos pakraščius, bet dar pasiektų ir sudemoralizuotų mūsų Amerikos vandeninius susisiekimus toli nuo Tarybų Sąjungos. Todėl, žinoma, Mr. Brown ragina daugia dmesio ir pinigų skirti Amerikos laivynui plėsti ir tobulinti. Jo kalbos tikslas juk ir buvo pagąsdinti Kongresą.

PASMERKĖ SALTOJO KARO POLITIKĄ AFRIKOJE

Washingtonas. — Juodųjų Kongresmanų Kokusas, kuris susideda iš 15 narių, pasmerkė Carterio vyriausybės vedamą taip vadinamą "šaltojo karo politiką" Afrikoje. Kokusas kritikuoja prezidentą Carterį, kad jis pildo savo patarėjo Brzezinskio pavojingus patarimus, kad būk Tarybų Sąjunga ir Kuba sudaro Afrikoje šios šalies interesams pavojų. Juodųjų Kongresmanų Kokuso pirmininku yra kongresmanas Parrent J. Mitchell, demokratas iš Maryland valstijos.

IZRAELIO KOMANDOS VĖL ĮSIVERŽĖ Į LIBANĄ

Gautas pranešimas, kad Izraelio armijos vienetas vėl buvo įsiveržęs į pietinį Libaną ir sunaikino "palestiniečių bazę." Pranešimas iš Tel Aviv sako, kad penki palestiniečiai buvo užmušti ir septyni sužeisti, ir du Izraelio kareiviai žuvo, o aštuoni sužeisti. Pranešimas įsiveržimą laiko gerai pavykusiu. Dabar kyla klausimas: Juk pietiniame Libane veikia Jungtinių Tautų taikai palaikyti armija, tai kur ji buvo, kad Izraelio įsiveržimams neužkirto kelio?

New Delhi, Indija. — Buvsios premjerės Indira Gandhi automobilį reakcininkai užpuolė ir apmėtė akmenimis bei buteliais, bet jos nesužeidė.

PAGEIDAUJA, KAD AMERIKIEČIAI SUGRĮŽTŲ

Geneva. — Birželio 7 dieną čia prasidėjo Jungtinių Tautų Tarptautinės Darbo Organizacijos, iš kurios, kaip žinia, Jungtinės Valstijos savo atstovybę yra ištraukusios konferencija, kuri tęsis tris savaites. Konferenciją atidarydamas kanadietis Joseph Morris pareiškė pageidavimą, kad Jungtinės Valstijos pakeistų nusistatymą ir į organizaciją sugrįžtų. Tai pageidavimas ne tik Morris, bet didelės daugumos atstovų.

Konferencijos prezidentu išrinktas meksikietis Pedro Ojedo.

United Nations, N. Y. — Čilės fašistinis režimas praneša, kad jis pagaliau įsileis Jungtinių Tautų delegaciją patyrinėti žmogaus teisių padėtį. Jau 1975 metais buvo pradėta reikalauti tokios delegacijos įleidimo.

NACIAI GALĖS DEMONSTRUOTI

Washingtonas. — Aukščiausias Teismas atmetė Chicago premiesčio Skokie reikalavimą leisti uždrausti nacių partijai ruošti viešą demonstraciją gatvėmis ir nešti iškėlus svastiką. Demonstracija ruošiamą birželio 25 dieną.

Skokie yra tirštai apgyventas žydais. Nacių demonstracija ir yra ruošiamą parodymui savo antisemitinio nusistatymo. Teismo patvarkymas—svarbus nacių laimėjimas.

SKAUDUS PRALAIMEJIMAS

Springfield, Ill. — Įvyko tai, ko beveik niekas nesitikėjo: Illinojaus valstijos seime atmetė Lygių Teisių Pataisymą prieš konstitucijos. Iki šiol 35 valstijos yra pataisymą užgyrusios. Dar reikia trijų valstijų užgyrimo, idant jis taptų dalimi konstitucijos. Pataisymo šalininkai daug vilčių dėjo į laimėjimą Illinojaus valstijoje.

Už pataisymą paduota 101 balsas, o prieš 64. Bet laimėjimui reikia dviejų trečdalių daugumos. Taigi, trūko tik 6 balsų.

JIEMS "DIEVAS TAIP ĮSAKĖS"

Religinė sekta, kuri vadinama "mormonais" ir kurios sostinė yra Salt Lake City, iki šiol neleidavo juodiems parapijonams būti jos kunigaikštis. Bet dabar jos vadai sako, kad jiems "dievas pasirodė ir įsakė" tą nusistatymą pakeisti. Todėl dabar jie patvarkė, kad ateityje ir spalvotas žmogus galės tapti kunigu.

Mormonai savo bažnyčia vadina "Church of Jesus Christ of Later-Day Saints." Ji turinti tik virš 4 milijonus pasekėjų.

"LAISVĖS" REIKALAI

Aukomis gavome nuo gegužės 15 d. iki birželio 6 d. sekamai:

LLD 28 kp., Waterbury, Conn., pelnas nuo 4/23 Moterų dienos minėjimo pietų, per M. Svinkūniene. \$150.00	
Sofija Stasiukaitienė ir šeima, Fairview, N. J., proga Jurgio Stasiukaičio 85-to gimtadienio	100.00
Sofija Stasiukaitienė ir sunus Frank Brazinskas su šeima, sveikina Jurgį Stasiukaitį Tėvų Dienos proga	100.00
Joseph Lugauskas, Brooklyn, N. Y.	50.00
Jono Gasiūno Miami Klubo šėras—pavestas "L" per V. Gasiūniene	50.00
LDS 55 kp., Cleveland, Ohio, per J. Petraus	25.00
Andy ir Aldona Anderson, Marmora, Ont., Canada, prisiminimui tėvelio, V. Žilinsko, kuris mirė 1958 m. birželio 13 d.	20.00
Julia Lazauskienė, So. Ozone Park, N. Y., prisiminimui mirusio vyro Jono	10.00
J. Eitutis, Cleveland, Ohio, per J. Petraus	10.00
Elenora Sungailienė, Oceanside, N. Y.	10.00
Charles Bukas, New Hyde Park, N. Y.	10.00
B. Kvietinskis, Montreal, Que., Canada	10.00
John Thamasun, Flin Flon Man., Canada	10.00
Juozas Paukštaitis, Miami, Fla., per N. Iešmantienę	10.00
Amelia Kazenas, Johnson City, N. Y.	10.00
Frank Balnys, Toronto, Ont., Canada	5.00
J. Petraus, Cleveland, Ohio	5.00
Joseph Makul, New Haven, Conn.	5.00
Robert Sherelis, Webster, N. Y.	3.00
Anna Noreika, Richmond Hill, N. Y.	3.00
K. Žemaitis, Rochester, N. Y.	2.00
Mrs. B. Kaluses, Fitchburg, Mass.	2.00
Juozas Kuica, La Salle, Que., Canada, per P. Bendzaitienę	1.00
J. Stukas, Montreal, Que., Canada, per P. Kisieliene	1.00
F. Kontenis, Rochester, N. Y.	1.00

Sirdingai dėkojame.

ADMINISTRACIJA

BINGHAMTON, N. Y.

Prisiminimui mano motinos

Šių metų birželio 22 d. sukanka 57 metai kai ilsisi amžinai mano motina. Aš negaliu užmiršti Jūsų vargų ir rūpesčių Jūsų gyvenime.

JONAS VAICEKAUSKAS—Sūnus

DRUSKININKUOSE, LIETUVOJE

Mirus

Antanui Dagiui

Reiškiame gilią užuojautą broliui Walteriui Keršliui ir jo žmonai Broni, taipgi visiems kitiems artimiesiems.

SOFIJA ir JURGIS STASIUKAITIS
Fairview, N. J.

MIAMI, FLA.

MIRUS MŪSŲ MOTINAI

Margaretai Cvirkienei

Mieloji mano motina mirė 1978 metų birželio 2 dieną. Tu, Motule, ne veltui ilgą amžių gyvenai šiame pasaulyje, Tavo darbu ir rūpesčiu išauginai savo vaikus. Lai būna Tau amžina ramybė. Šio liūdėsio momentu ir ateityje mes minėsime Tave kaip motiną ir mūs auklėtoją.

Sūnus ir marti RUSINSKAI

MIAMI, FLA.

Mirus

Margaret Cvirkienei

1978 m. birželio 2 d. Reiškiamė sirdingą užuojautą velionės sūnui, jo žmonai, jos anūkams ir visiems artimiesiems.

S. Demutrieff	J. Krasnickas
M. Kvietkas	E. Stankus
E. Vitartienė	S. Danis
M. Koch	M. Buržienė
A. Bečienė	P. M. Pocius
S. J. Nanorviak	S. M. Kissel
N. Procsyzyn	V. Bovinas
T. Kalinchuk	A. Kowal
M. Navickas	A. N. Iešmantai
S. Trihonuk	J. Smalenskas
N. Tamošiunas	I. Chalkis
S. Kanapė	A. Svėgžda
J. Andrus	J. Zutra

E. F. Mankauskai

Mirė

Walteris Brazauskas

Gavome telefonu pranešimą iš Hartford, Conn., kad ten praeita pirmadieni po ilgametės sunkios ligos išgyvųjų tarpo amžinai išsiskyrė Walteris Brazauskas, solistės Helenos Brazauskienės gyvenimo draugas, buvęs niujorkietis ir ilgametis pažangiajame Amerikos lietuvių judėjime veikėjas. Kaip žinoma, per pastaruosius kelnetą metų mūsų draugas Walteris buvo kankinamas tos nelabosios "Parkinson" ligos, paverstas invalidu. Paliko liūdinčius žmoną ir daug draugų. "Laisvės" kolektyvo giliausia užuojauta visiems.

Walterio palaikai palaidoti ketvirtadienį, birželio 15 d. Bet apie laidotuves bus sekančiame "Laisvės" numeryje.

KOVA SU NARKOTIKŲ SINKORIAIS

Bostonas. — Reikia pripažinti, kad šiame didmiestyje pusėtinai gerai vyksta kova su visokių narkotikų šinkoriais. Tiktai paskutiniaus 10 mėnesių tapo per slaptus agentus suareštuota 900 tokių šinkorių. Kas įdomu, tai kad net 93 procentų suareštuotų šinkorių tapo teismo pripažinti kaltais ir nubausti. Daugiausia yra pasižymėję narkotikų šinkoriai medžiojime Albert LaFontaine ir John Ulrich, žinomi kaip "Chico and the man."

Kinshasa, Zaire. — Čia lankydamasis birželio 7 d. Kinijos užsienio reikalų ministras Huang Hua pažadėjo Mobuto režimui visokeriopą pagalbą jo kovoje prieš sukiličius.

Serga

S. Simas išbuves ligoninėje apie dvi savaites, sugrįžo namo, bet dar vis po daktaro priežiūra. Linkime draugui greit su sveikti.

MIAMI, FLA.

Parsiduoda

Trijų kambarių apartamentas pilnai baldais išruoštas. Namas turi 30 apartamentų. Neleidžiami įnamiai su vaikais bei gyvuliais. Namas randasi arti restoranų, krautuvių ir busų. Apžiūrėjimas—\$51 kas trys mėnesiai. Kaina \$10,000.

Marie Koch
17300 N. E. 23rd Ave.
No. Miami Beach,
Florida 33160

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Joseph J. Garszva

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.

104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas: 846-1970

Binghamton, N. Y.

Birželio 2 dieną mirė Helen Wežienė, ilgametė šio miesto gyventoją. Po tėvas buvo Helen Cerkesiūtė, gimus 1910 metais, Panevėžio apylinkėje. Jos gyvenimo draugas Dzidorius Wezi mirė prieš 5 metus.

Abudu buvo pažangiečiai, priklausė prie Lietuvių Darbinukų Susivienijimo, Lietuvių Literatūros Draugijos ir L. T. Namu Bendrovės. Kai gyvavo Aušros Choras, jie dainavo jame. Be to, Dzidorius buvo geras aktorius. Jie išaugino dukterį ir sūnų. Duktė ištekėjus ilgai sirgo. Tėvai turėjo panešti didelį skausmą. Ji mirdama paliko dukterį Heleną. Sūnetimautę ir susilaukė keleto vaikų bei anūkų.

Sūnus Petras paprašė mane prie motinos karsto pakalbėti. Taip ir buvo padaryta. Tai reiškia, kad velionė buvo palaidota laisvai. Tai didelė Petri garbė, kad išpildė motinos pageidavimą.

Lavonas buvo pašarvotas Bednarsky šermininėje ir birželio 5 dieną palaidotas Spring Forest kapinėse šalia jos vyro.

Išėkis, miela drauge, pabaigus gyvenimo kelionę.

J. Vaicekauskas

Moterų klubo

narėms

Antradienį, birželio 20 d., 2 val. po pietų, įvyks Niujorko Lietuvių Moterų Klubo susirinkimas, Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. Dalyvaukime visos. Valdyba

Brockton, Mass.

Mūsų Lietuvių Literatūros Draugijos 6 kuopos susirinkimas įvyko pas Chas. Ustupą, 27 Cleveland Ave. Aptarėme "Laisvės" ir "Vilnės" reikalus ir visą mūsų veiklą. Susirinkime paaikšėjo, kad du brocktoniečiai rengiasi važiuoti į Lietuvą su "Laisvės" ruošiamą ekskursija. Tai Charles Beron ir José Vasaris, Amerikoje gimus ir augus ir Lietuvos dar nematę.

Kuopos narės Lina Smith ir Katrina Butkus paruošė stalą su labai skaniais valgiais, o Anne Markevičienė padalino po stikluoką "stipriosios." Ir taip praėjo visa popietė gražioje nuotaikoje.

Sekantis 6 kuopos susirinkimas įvyks liepos 2 d. toje pačioje vietoje. Prasidės 2 val. po pietų.

Charles Ustupas

Pittsburgh, Pa.

Gegužės 28 dieną Lietuvių draugijos kapinėse įvyko mirusių pagerbimas. Prasidėjo 2 val. po pietų. Pagerbimo programą atliko Veteranų 575-tas postas-kuopa. Pagerbti mirusius, papuošti savo artimųjų kapus suvažiavo daug žmonių.

Kapinių draugijos moterys turėjo pagaminusios įvairaus maisto ir atvežė į kapinių namą. Dauguma atvykusių į kapines valgė vietoj, o kiti maistą vežėsi namo.

Kapinės yra prižiūrimos labai gražiai ir tvarkingai. Kapinių komitetui didelis lietuviškas ačiū.

J. K. M.

Pramogų kalendorius

RUGSĖJO 10 D.

LDS 1 kp. ir 13 kp. rengia filmų rodymo popietę su užkandžiais, 2 val. po pietų, Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. Auka \$2.50.

Atsiprašome

Povilo Ventos rašte pereiname numeryje kuriame dėkoja Aido Choro vardu, įvyko klaida. Praleista J. Lazauskienės vardas, kuri aukojo chorui \$10 prisiminimui savo mirusio vyro Jono, o Algerdo ir Silvijos Bukų auka turėjo būti \$20, o ne \$10. Redakcija

BRIEFS

Yolanda King

Yolanda King, daughter of the late Dr. Martin Luther King, is opening a program in Atlanta, Ga., called "Inter-Arts Explosion"—because she, like her father, has a dream. She says her goal's the same as her dad's, but she sees the theater as her mission, a place where she can see "my society and where it is." Her mother, Corretta Scott King, widow of Dr. King was recently awarded honorary Doctorate of Humane Letters at Dillard University in New Orleans.

Two women have filed a lawsuit against former President Richard M. Nixon, charging that he is profiting from illegal acts committed in office. One of them, Ms. Anderson, said "it really does seem obscene to me that as taxpayers we are already supporting a pension for Mr. Nixon. "Why should he be able to derive benefits from essentially wrong-doing in office?"

One of the specialists of foods says that best food for the heart is wheat germ. He means fresh wheat germ. When you open the container, smell it. If rancid you will notice it at once.

If rancid, wheat germ can do great harm, even to inducing stomach cancer. If fresh, it can supply enormous benefits to the heart victim.

One of the nice places for vacation is Arrow Park Resort, Monroe, N. Y. It's 40 miles from New York City. There is fresh water lake for fishing and swimming; wood trails for hiking; playground and picnic facilities. In months of July and August there will be films shown every Friday night and folk dancing every Saturday night. Rooms are available for weekends, weekly and seasonal.

Valeria Gasunas left for Lithuania Monday, June 12th for a three months visit. Time flies fast and all of us who have been visiting the homeland wishes to go back again. Nothing can replace that place in your heart where you were born and spent your youth. Ilse